

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁRSKA DIPLOMOVÁ PRÁCA

Lexikologická analýza čínštiny: Frazeologické jednotky

Lexicological analysis of Chinese: Phraseological units

OLOMOUC 2021 Angelika Majdišová

vedoucí diplomové práce: Mgr. Vlastimil Dobečka

Prehlasujem, že som diplomovú bakalársku prácu vypracovala samostatne a uviedla som všetky použité pramene a literatúru.

V Olomouci, dňa:

Podpis:

ANOTÁCIA

Meno a priezvisko:	Angelika Majdišová
Názov fakulty a katedry:	Filozofická fakulta, Katedra asijských štúdií
Názov práce:	Lexikologická analýza čínštiny: Frazeologické jednotky
Vedúci práce:	Mgr. Vlastimil Dobečka
Rozsah práce:	78 265
Počet strán:	84
Počet zdrojov:	40
Počet príloh:	1
Kľúčové slová:	Lexikológia, analýza, frazeológia, frazeologická jednotka, medzijazyková ekvivalencia, idióm

Táto bakalárska práca sa zaoberá lexikologickou analýzou frazeologických jednotiek v čínštine. Korpus tvorí 173 položiek a je zostavený na základe niekoľkých publikácií za účelom zoskupenia čo najpodobnejších ekvivalentov v rámci čínskeho a slovenského jazyka. Ten je následne rozdelený do dvoch skupín podľa frekvencie výskytu jednotlivých položiek v Slovenskom národnom korpuse. Tieto dve skupiny sa ďalej členia na štyri podskupiny na základe druhov medzijazykovej ekvivalencie frazeologizmov.

Cieľom tejto práce je analýzou jednotlivých položiek určiť spôsob ich vzniku, a zároveň zistiť, do akej miery sa čínske a slovenské ekvivalenty frazeologických jednotiek lexikálne a sémanticky zhodujú. Vedľajším výstupom práce je slovensko-čínsky frazeologický slovník.

POĎAKOVANIE

Ďakujem vedúcemu mojej bakalárskej práce Mgr. Vlastimilovi Dobečkovi za cenné rady a pripomienky pri spracovaní témy.

OBSAH

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK.....	7
EDIČNÁ POZNÁMKA.....	8
1 ÚVOD.....	9
2 METÓDY A POSTUPY SPRACOVANIA	10
3 SLOVNÁ ZÁSoba.....	12
3.1 Slovo.....	12
3.2 Tvorenie slov v čínštine.....	12
3.3 Výpožičky v čínštine.....	13
3.3.1 Fonetické výpožičky.....	14
3.3.2 Grafické výpožičky	14
3.3.3 Hybridné výpožičky	14
3.3.4 Kalky	14
3.3.5 Sémantické výpožičky.....	14
3.3.6 Novovytvorené slová.....	15
4 FRAZEOLÓGIA	16
4.1 Frazeologická jednotka.....	16
4.2 Frazeológia v čínskom jazyku	17
4.3 Metódy prekladu frazeologických jednotiek a idiómov.....	17
4.3.1 Použitie frazeologizmu podobného významu a formy.....	17
4.3.2 Použitie frazeologizmu podobného významu ale odlišnej formy.....	18
4.3.3 Preklad parafrázovaním.....	18
4.3.4 Vynechanie frazeologizmu	18
4.4 Druhy medzijazykovej ekvivalencie frazeologizmov	18
4.4.1 Úplné ekvivalenty	19

4.4.2	Čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi.....	19
4.4.3	Čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi	19
4.4.4	Chýbajúce ekvivalenty	19
5	KORPUS	20
5.1	Frazeologické jednotky s frekventovaným výskytom.....	20
5.1.1	Úplné ekvivalenty	20
5.1.2	Čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi.....	25
5.1.3	Čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi	31
5.1.4	Chýbajúce ekvivalenty	48
5.2	Frazeologické jednotky s menej frekventovaným výskytom	51
5.2.1	Úplné ekvivalenty	51
5.2.2	Čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi.....	54
5.2.3	Čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi	56
5.2.4	Chýbajúce ekvivalenty	65
6	ANALÝZA KORPUSU.....	70
6.1	Lexikologická analýza.....	70
6.2	Analýza ekvivalentnosti	71
	ZÁVER	72
	RESUMÉ	73
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	74
	ZOZNAM PRÍLOH	78
	PRÍLOHY.....	79

ZOZNAM GRAFOV A TABULIEK

Grafy:

Graf č. 1 – Lexikologická analýza: Pôvod výrazov

Graf č. 2 – Analýza ekvivalentnosti

Tabuľky:

Tabuľka č. 1 – Lexikologická analýza: Pôvod výrazov

Tabuľka č. 2 – Analýza ekvivalentnosti

EDIČNÁ POZNÁMKA

K prepisu čínskych znakov som výhradne použila štandardnú transkripciu *pinyin* zvýraznenú kurzívou. Čínske znaky sú uvádzané v zjednodušenej forme.

1 ÚVOD

Ako tému svojej bakalárskej diplomovej práce som si zvolila lexikologickú analýzu frazeologických jednotiek v čínštine.

Každý národ má svoj vlastný systém vnímania sveta, správania sa, či vyjadrovania myšlienok a emócií. Kultúra a pre ňu tak špecifické etnické, ľudové, pocitové alebo konceptuálne konotácie môžu preto byť zásadné pre jeden národ, no neexistujúce v inom. V tejto práci sa budem snažiť vymedziť existujúce konotácie zhodujúce sa v dvoch výrazne odlišných kultúrach a jazykoch, ktorými sú slovenčina a čínština bez toho, aby som musela použiť opisný, či doslovný preklad.

Cieľom mojej práce je lexikologická analýza frazeologických jednotiek v čínskom jazyku a ich následné zaradenie do skupín podľa pôvodu a stupňa ekvivalentnosti. Vzhľadom na to, že frazeologizmy sa z iných jazykov nepreberajú tak často, ako ostatné slovné spojenia, výpožičky budú tvoriť výrazne minoritnú časť.

Mojím ďalším cieľom je použitím vybranej literatúry zistiť mieru ekvivalentnosti, t. j. prelínania sa slovenských a čínskych frazeologizmov, primárne na lexikálnej (slovej) a aj sémantickej (významovej) úrovni. Popri hľadaní lexikálne aj sémanticky zhodných položiek sa budem však zaoberať aj takými, ktoré sú lexikálne odlišné, no ich prenesený význam je v slovenskom a čínskom jazyku totožný. Týmto možno prísť k zaujímavým zisteniam, a to najmä o tom, či sa aj jazyky tak veľmi odlišných národov ako sú čínsky a slovenský môžu zhodovať v pre každú kultúru špecifickej ľudovej slovesnosti.

Ďalším výstupom mojej práce je vytvorenie slovensko-čínskeho slovníka všetkých uvedených frazeologických jednotiek, ktorý bude prílohou tejto práce.

2 METÓDY A POSTUPY SPRACOVANIA

Práca sa skladá z dvoch hlavných častí. Prvá je teoretická, ktorá opisuje základné pojmy ako slovná zásoba, slovo a lexéma, tvorenie slov v čínštine, typy výpožičiek, frazeologizmus, či metódy prekladu frazeologizmov. Niektoré druhy výpožičiek, napríklad grafické, môžeme pri preberaní frazeologizmov v rámci tejto práce s istotou vylúčiť, keďže skúmaná skupina je veľmi členitá a výskyt takéhoto typu prebratého výrazu je nepravdepodobný. Druhá časť je praktická, ktorá sa zaoberá lexikologickou analýzou frazeologických jednotiek.

K samotnej analýze som zostavila korpus, ktorý sa celkovo skladá zo 173 položiek. Tento korpus je rozdelený na dve hlavné časti na základe frekvenčného výskytu jednotlivých frazeologických jednotiek v Slovenskom národnom korpuse, dostupného z www.korpus.sk. Položky prvej skupiny frazeologizmov sa v nej vyskytujú viac ako 50-krát, položky druhej naopak menej. Následne je každá z dvoch hlavných častí rozdelená na štyri podskupiny týkajúce sa stupňa medzijazykovej ekvivalencie frazeologizmov. Tieto podskupiny zahŕňajú úplné ekvivalenty, čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi, čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi a chýbajúce ekvivalenty.

Pri tvorbe korpusu som používala najmä rozličné frazeologické slovníky a zbierky, pričom som sa primárne snažila vyhľadať také frazeologizmy, ktoré by v zdrojovom jazyku mohli mať ekvivalent v podobe prevzatého výrazu alebo pôvodného výrazu, ktorý je lexikálne, sémanticky či konotačne v čo najväčšej miere podobný zdrojovému jazyku. Po dohľadani lexikálne zhodujúcich sa položiek som korpus doplnila o také, ktoré sa formálne nezhodujú, no ich prenesený význam je v slovenčine a čínštine rovnaký. Mojim cieľom bude preto zistiť, do akej miery sa v čínskom jazyku môžu pri prekladaní vyskytovať slovenské frazeologizmy bez toho, aby sme narušili paralelnosť lexikálnej a významovej stránky prekladaného výrazu. Pokúsila som sa čím väčšmi vyhýbať jednotkám, ktoré by po preložení do čínskeho jazyka mohli mať výlučne ekvivalent v podobe pôvodného čínskeho výrazu bez symbolickej nadväznosti na slovenskú frazeológiu a kultúru, no aj napriek tomu som sa z dôvodu výrazných kultúrnych odlišností skúmaných jazykov takýmto prípadom nevyhla. Mnoho čínskych frazeologizmov spadá do skupiny s chýbajúcim lexikálnym ekvivalentom, no väčšina z nich je aj napriek týmto odlišnostiam pre čitateľa po hlbšej analýze pochopiteľná. K čínskym výrazom v rámci tejto skupiny, ktoré obsahujú prvok, ktorý sa v slovenčine

nevyskytuje, je pre lepšie porozumenie priradené aj kultúrne, či historicky špecifické vysvetlenie.

Frazeologické jednotky často obsahujú variabilnú zložku alebo zložky v širokom slovnodruhovom rozmedzí. Všetky tieto varianty a ich začleňovanie do slovníkov sú závislé od osobnej preferencie daného lexikografa (Solano, 2013, s. 150). Frazeologizmy sa vyznačujú najzákladnejším interným rozdelením na ich významovo i formálne podradené a nadradené zložky. Aj keď sa pokladajú za ustálené, často sa stretávame s odchýlkami, či pohyblivými časťami týchto združených pomenovaní, ktoré predstavujú menšiu zapojenosť do výstavby daného frazeologizmu. To značí, že komponenty tvoriace frazeologizmy nie sú vždy rovnocenné. Odchýlka od priemernej frazeologizovanosti slova určuje jeho podriadenosť celku frazeologickej jednotky. Akýmsi centrom frazeologizmu sa teda stávajú takzvané **klúčové slová**, ktoré majú dominantné postavenie pri konštrukčnej výstavbe danej jednotky. Opakom klúčových slov sú **fakultatívne zložky** frazeologizmu, ktoré stoja na hrane zaradovania sa do frazeologickej jednotky. Tieto zložky sú pohyblivé a často sa v jednej podobe frazeologizmu vyskytujú a v druhej zas nie. Môžu nimi byť rozličné slovné druhy, napríklad spojka *a* v porekadle *reči sa vracia a chlieb sa je*, ktorá je nahradzovaná čiarkou, alebo sloveso *kúpiť* a slovné spojenie *je to* vo frazeologizmoch *kúpiť mačku vo vreci a je to mačka vo vreci* (Mlacek, 1984, s. 50 - 52).

Z dôvodu spomenutej asymetrickej budem preto pri zadávaní frazeologizmov do korpusu prizerať najmä na konštrukčne nadradené klúčové slová jednotlivých frazeologizmov a prikladať menšiu váhu fakultatívnym zložkám. Pri výskyte viacerých tvarov frazeologizmu na základe zamieňania fakultatívnych zložiek boli do korpusu začlenené tie, ktoré sa čínskym ekvivalentom lexikálne, či sémanticky približovali najviac.

3 SLOVNÁ ZÁSoba

Jednou z hlavných jazykovedných disciplín je náuka o slovnej zásobe, ktorá sa nazýva lexikológia. Táto náuka pomenováva a vymedzuje základné pojmy, akými sú slovo, či význam slova a skúma ich formálny a významový charakter. Lexikológia sa ďalej delí na niekoľko samostatných disciplín, ktorých hranice sú však často ťažko stanoviteľné. Medzi ne radíme napríklad sémantiku, etymológiu, lexikografiu, či frazeológiu (Hausner, 1980, s. 7). Slovná zásoba je popri gramatike základnou zložkou spisovného jazyka, ktorá je vystavená výrazným zmenám, vzťahujúcim sa predovšetkým na vnútorné faktory (Lotko, 2003, s. 104). Tieto dve disciplíny sú regulované slovom (Sinclair, 2004, s. 24).

3.1 Slovo

„Slovo je základná pomenovacia jednotka tvorená skupinou hlások (zriedka hláskou jednou) s jednotným významom zrejším a zrozumiteľným pre užívateľa jazyka.“ (Hausner, 1980, s. 12) V jazykoch ako slovenčina, či angličtina je slovná forma zväčša jasne vymedzená jednotlivými hláskami, avšak, čínsky jazyk takouto výhodou nedisponuje. Čínština preto nie je v písme svojimi znakmi vymedzovaná slovami ale morfémi (Halliday, 2007, s. 2).

Tento nedostatok univerzálnosti vo veľkej miere prispel k zavedeniu pojmu lexikálna jednotka, inak nazývaná aj lexéma (napr. *žiť, ja, sedem, Aká matka, taká Katka* a pod.) (Halliday, 2007, s. 3). Lexéma je označovaná ako slovo alebo viacslovná funkčná jednotka lexikónu (Lotko, 2003, s. 67). Predošlé príklady poukazujú na fakt, že pod skupinu nositeľov jednotného významu nespádajú len slová, ale aj komponenty viacslovných pomenovaní, napríklad frazeologizmy.

3.2 Tvorenie slov v čínštine

Každý jazyk má z chronologického hľadiska dve základné formy. Prvá z nich je statická, ktorá je prechodná, existuje pomerne krátko a jej stav je nemenný. Druhá forma sa nazýva dynamická, kde dochádza k vývoju a renovovaniu jazyka a jeho rovín, čo zahŕňa aj preberanie nových prvkov v rámci slovnej zásoby. Za neustály rozvoj

svetových jazykov vďaka nepretržitému striedaniu týchto dvoch jazykových foriem (Ge, 2018, s. 189).

Pre rozvoj slovnej zásoby a jej obohacovanie existuje podľa Packarda (2004, s. 267) niekoľko spôsobov. Na základe Sawyerovej štúdie ich zoradil do piatich rôznych skupín:

- Skladanie – ide o proces, ktorý je pri obohacovaní slovnej zásoby najrozšírenejší a zaoberá sa spájaním morféme pre vznik nového výrazu.
- Skracovanie – pri tomto type tvorenia slov sa skracujú už existujúce výrazy alebo frázy.
- Vypožičiavanie – tento proces sa zapodieva preberaním významovej alebo zvukovej stránky výrazu z iného jazyka.
- Prenesenie významu – ide o spôsob, pri ktorom dochádza k priradeniu nového významu k už existujúcemu slovu.
- Vytváranie numerických vzorcov – pri tomto type tvorenia slov sa k vytvoreniu nového výrazu používajú číslovky a substantíva za účelom poukázania na koreláciu niekoľkých príkladov rovnakého substantíva (Packard, 2004, s. 267).

Vytváranie nových výrazov na základe použitia pôvodných slov nie je v jazyku nijak výnimočný jav. Vďaka novému sémantickému rozširovaniu starého významu sa vytvára ďalší význam slova alebo slovného spojenia, ktorý sa výrazne odkláňa od toho starého. Ako príklad môže byť uvedené slovo 包装, ktorého prvotný význam bol „zabalit do papiera alebo krabice“ a neskôr nadobudol nový, prenesený význam „urobiť niekoho atraktívnym za účelom nadobudnutia slávy, publicity, či predajnosti“. V súvislosti s diachrónnymi zmenami v jazyku sa tento výraz a jeho druhotný význam stal v čínštine ustálený (Ge, 2018, s. 207). Podobný proces môžeme sledovať pri tvorení frazeologizmov a idiómov, kde bežným výrazom ako *čierna ovca*, *ježiť srst'*, či *páliť mosty* pripisujeme nový, prenesený význam.

3.3 Výpožičky v čínštine

Jedným zo spôsobov obohacovania slovnej zásoby je vypožičiavanie slov z cudzích jazykov. Akákoľvek ekonomická, politická, či iná transformácia v civilizácii sa prirodzene prejaví aj v slovnej zásobe. Výpožičky sú výsledkom medzikultúrneho

kontakto rozličných národov a v procese vývoja čínskeho lexikónu ich pod vplyvom cudzích jazykov vzniklo naozaj mnoho (Ge, 2018, s. 190 – 192).

Podľa Zdenky Novotnej (1967, s. 613) je výpožičky v čínštine, ktoré nahrádzajú už doposiaľ zaužívané výrazy, možné rozdeliť do nasledujúcich skupín.

3.3.1 Fonetické výpožičky

Slovo alebo výraz sa preberá na základe čo najdôkladnejšej zvukovej podobnosti slovu preberaného a jeho fonetický tvar sa prispôsobí systému cieľového jazyka (Novotná, 1967, s. 613).

3.3.2 Grafické výpožičky

Pri tomto type výpožičiek sa stretávame s preberaním grafickej formy slova ako aj jeho významu. Fonetický tvar preberaného výrazu sa v tomto prípade prispôsobuje fonetickému systému cieľového jazyka (Novotná, 1967, s. 614).

3.3.3 Hybridné výpožičky

Jedná sa o slovo alebo výraz, ktorý sa skladá ako z vypožičaných, tak aj z pôvodných elementov. Novovytvorené slová sú napodobeninami pôvodných výrazov alebo nezávislé výrazy, ktoré dokazujú schopnosť jazyka prispôsobiť sa vytváraniu nových slov použitím prebratých prvkov (Novotná, 1967, s. 614).

3.3.4 Kalky

Kalk sa vyznačuje priamym prekladom slova alebo výrazu podľa cudzieho modelu, pričom dochádza k nahradeniu morfému pôvodného jazyka morfémiami jazyka cieľového (Novotná, 1967, s. 614).

3.3.5 Sémantické výpožičky

Ide o preberanie výrazu zo zdrojového jazyka sémanticky, t. j. význam cudzieho slova je pripísaný už existujúcemu slovu, ktorý môže byť synonymný alebo formou podobný preberanému výrazu (Novotná, 1967, s. 614).

3.3.6 Novovytvorené slová

Tieto výrazy sú formulované podľa vzoru zdrojového jazyka, no pôvodný výraz slúži iba ako inšpirácia, nie ako priamy model pre formovanie nového výrazu (Novotná, 1967, s. 614).

4 FRAZEOLÓGIA

V jazyku existujú dva základné spôsoby tvorenia výrazov. Jedným je takzvaný princíp otvorenej voľby, kde sa výrok tvorí mechanicky – slovo po slove. Každé slovo vtedy predstavuje tie isté sémantické vlastnosti či už je izolované alebo v rámci skupiny slov. Protikladom je idiomatický princíp, pri ktorom sa používajú ako základné stavebné jednotky sekvencie slov, ktoré fungujú ako celok a po rozložení strácajú svoje sémantické vlastnosti. Cruse (2011, s. 81) pritom konštatuje, že prvý princíp je zriedkavejší a obmedzený najmä na technický jazyk.

Frazeológia je jazykovedná disciplína zaoberajúca sa skúmaním všetkých frazeologických jednotiek, a zároveň je to zoskupenie všetkých frazeologizmov v jednotlivých jazykoch. „Frazeológia je druhotná, odvodená oblasť jazyka, nadväzujúca v prvom rade na lexiku, zriedkavejšie na syntax. Ako jazykovedná disciplína je frazeológia relatívne samostatnou zložkou lexikológie.“ Základnou jednotkou frazeológie je **frazeologická jednotka**, respektíve **frazeologizmus** (Mlacek, 1984, s. 9 – 23). Pre bezproblémové vyjadrovanie v rámci jazyka je bezchybné ovládanie pravopisu, významu slov, či ich ohýbania nedostatočné, pretože k budovaniu prejavu potrebujeme okrem jednotlivých slov aj ucelené a ustálené slovné spojenia, na ktoré pri selektovaní nazeráme ako na izolované slová (Smiešková, 1969, s. 289 – 290).

4.1 Frazeologická jednotka

Frazeologické jednotky sú ustálené slovné spojenia, ktoré sa skladajú z minimálne dvoch slov ale môžu mať aj podobu vety. Za primárnu vlastnosť frazeologizmu pokladáme ustálenosť formy a obsahu (Smiešková, 1988, s. 5). Čermák (1892, s. 17) uvádza ako základnú jednotku frazeológie a idiomatiky také ustálené slovné spojenie, ktorého význam je sčasti alebo úplne neodvoditeľný z významu jeho jednotlivých elementov. Frazeologizmus, čiže nemenné alebo len čiastočne meniteľné slovné spojenie sa vyznačuje tým, že minimálne jeden z jeho členov sa nedá nahradiť iným bez toho, aby ako celok stratil význam a funkciu. (Mlacek, 1984, s. 71)

Vznik frazeologizmov je podmienený diferencovaním pravidelných kombinácií lexém od kombinácií anomálnych. Ustálené slovné spojenia sa teda radia medzi jazykové anomálie, ktoré sú tvorené rozširovaním štandardných kombinatorických možností do

oblastí jazyka, v ktorých už podľa bežných lingvistických pravidiel takéto spojenia nemajú vzniknúť (Čermák, 2007, s. 25).

4.2 Frazeológia v čínskom jazyku

K slovenskému termínu frazeológia sa dnes prirovnáva výraz 熟语 *shuyu* (Gianninoto, 2013, s. 137 – 138). *Shuyu* disponuje viacerými znakmi tejto disciplíny, avšak nie všetkými. Na pojem frazeológia sa môže nazerať trojako, a to ako na jazykovednú disciplínu, súbor všetkých frazeologických jednotiek daného jazyka alebo ako na súbor individuálnych výrazov, príznačných pre určitú skupinu ľudí. Rozdiel medzi *shuyu* a frazeológiou je ten, že pod *shuyu* nie je možné zaradiť tretí spôsob vyobrazenia frazeológie, t. j. súhrn individuálnych výrazov, príznačných pre určitú komunitu (Lebedeva, 2020, s. 79 – 80).

Shuyu sa delí na viaceré druhy frazeologizmov, kde patrí napríklad 格言 *geyan*, 谚语 *yanyu*, 歇后语 *xiehouyu* alebo 惯用语 *guanyongyu*. Najpoužívanejšie sú však štvorznakové frazeologizmy 成语 *chengyu*. Patria medzi výrazy s najvyšším stupňom ustálenosti. Spomedzi všetkých druhov čínskych frazeologizmov majú aj najstabilnejšiu štruktúru, čo značí, že žiadny z ich znakov nemôže byť nahradený alebo vynechaný. Vystupujú ako separátne vetné členy alebo naberajú podobu samostatnej vety (Lebedeva, 2020, s. 80).

4.3 Metódy prekladu frazeologických jednotiek a idiémov

K stanoveniu významu frazeologizmov je potrebné nahliadať na ich časti ako na celistvú jednotku (Baker, 1992, s. 64). Pri prekladaní frazeologizmov musíme dbať na riziko zamieňania naoko podobných ustálených ekvivalentov s výrazmi, ktoré majú v skutočnosti úplne iný význam. (Baker, 1992, s. 66).

4.3.1 Použitie frazeologizmu podobného významu a formy

Táto metóda sa zaoberá nahradením frazeologizmu zdrojového jazyka frazeologizmom, ktorý nesie približne rovnaký význam ako frazeologizmus jazyka cieľového, pričom sa tieto zhodujú aj v ekvivalentnosti jednotlivých lexém (Baker, 1992, s. 72). Takýto typ prekladu sa dá aplikovať napríklad na príslovia *všetky cesty vedú do Ríma*. Použitím tejto stratégie je možné k slovenskému frazeologizmu priradiť čínsky

ekvivalent 条条大路通罗马, ktorý je s pôvodným výrazom formálne i sémanticky takmer identický.

4.3.2 Použitie frazeologizmu podobného významu ale odlišnej formy

Druhým spôsobom prekladania frazeologických jednotiek je použitie výrazov, ktorých význam je rovnaký alebo podobný, no ich forma sa líši. Oba ustálené výrazy sa budú sémanticky ako celky zhodovať, avšak ich lexémy sa budú úplne alebo čiastočne formálne líšiť (Baker, 1992, s. 74).

4.3.3 Preklad parafrázovaním

Tretou metódou, ktorá je aplikovateľná najmä v prípadoch, kedy je použitie korešpondujúceho ekvivalentu vzhľadom na kontext nevhodné alebo nemožné, je parafrázovanie. Je to najčastejšia metóda prekladu frazeologizmov, kedy preložený výraz stráca idiomatickosť (Baker, 1992, s. 74).

4.3.4 Vynechanie frazeologizmu

V texte môže pri preklade dochádzať k opomínaniu slov, takisto ako aj celých slovných spojení, či frazeologizmov. Dôvodom môže byť vhodnejšia štylizácia textu, či neexistencia prekladaného výrazu v cieľovom jazyku (Baker, 1992, s. 77).

V rámci lexikologickej analýzy budem prihliadať na prvé dve stratégie prekladu frazeologizmov do čínskeho jazyka, keďže táto práca sa neopiera o súvislý text a nie je potrebné štylisticky, ani významovo prispôbovať preklady kontextu.

4.4 Druhy medzijazykovej ekvivalencie frazeologizmov

Pri prekladaní frazeologických jednotiek spôsobom použitia výrazu významovo alebo formálne podobného sa snažíme v cieľovom jazyku nachádzať už existujúce ekvivalenty za účelom dôkladnejšieho priblíženia pôvodnej myšlienky čitateľovi. V tejto práci sa pokúšam identifikovať existujúce ekvivalenty slovenských frazeologizmov v čínskom jazyku. Na základe dvoch kritérií (formálnych a významových) nám S. Fiedler (2013, s. 233) odporúča nasledujúce rozdelenie druhov medzijazykovej ekvivalencie frazeologizmov.

4.4.1 Úplné ekvivalenty

Táto skupina zahŕňa frazeologizmy, ktoré sú identické v zdrojovom aj cieľovom jazyku na rovine formy, významu aj zdrojového vyobrazenia. Spadajú tu také výrazy, pri ktorých je syntaktická forma, sémantický význam a aj historická, či kultúrna spojitosť zhodná v oboch jazykoch (Fiedler, 2013, s. 233).

4.4.2 Čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi

Ekvivalentnosť tejto skupiny frazeologizmov sa pridŕža sémantickej aj z väčšej časti lexikálnej stránky, no líši sa miernymi odchýlkami v štruktúre výrazu, ktorými sú napríklad pridávanie alebo vynechávanie zväčša neplnovýznamových slov (Fiedler, 2013, s. 234).

4.4.3 Čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi

Tieto výrazy disponujú totožným významom, no ich lexikálna skladba je odlišná. V takýchto prípadoch sa vo výraze cieľového jazyka pridávajú, odoberajú alebo líšia plnovýznamové slová, ktoré potom často predstavujú hyponymický vzťah k výrazu jazyka zdrojového. Pri tomto type odlišnosti je už na individuálnom čitateľovi a jeho sociokultúrnych predpokladoch, či dokáže medzi týmito odchýlkami nájsť spojitosť (Fiedler, 2013, s. 235 – 237).

Do tejto skupiny som radila také frazeologizmy, ktoré mali v oboch jazykoch aspoň jednu spoločnú plnovýznamovú zložku.

4.4.4 Chýbajúce ekvivalenty

Poslednou skupinou sú frazeologizmy, ktorých niektoré alebo všetky zložky nie sú obsiahnuté v lexikóne cieľového jazyka, a tak v ňom nemôžu byť používané, či v každodennej komunikácii pochopiteľné (Fiedler, 2013, s. 238).

Do tejto skupiny som sa rozhodla zaradiť aj také frazeologizmy, ktorých prenesený význam sa zhoduje so slovenským výrazom, no na jeho vyjadrenie boli použité úplne rozdielne slová, t. j. ide o vyjadrenie toho istého konceptu rozličnými asociáciami. Na rozdiel od predošlej skupiny, v tejto sú obsiahnuté frazeologizmy, ktoré so slovenským ekvivalentom formálne nezdieľajú ani jeden morfém.

5 KORPUS

5.1 Frazeologické jednotky s frekventovaným výskytom

5.1.1 Úplné ekvivalenty

走后门	<i>zǒu hòumén</i>	vojsť zadnými vrátkami
-----	-------------------	------------------------

- 走 – chodiť, ísť
- 后 – zadný, rub, zadná strana, potom
- 门 – dvere, brána, vchod

V tomto prípade sa jedná o totožné frazeologizmy na lexikálnej, sémantickej aj konotačnej rovine. Význam oboch predstavuje „dosiahnuť svoj cieľ použitím neoficiálnych alebo tajných prostriedkov“.

从头到脚	<i>cóng tóu dào jiǎo</i>	od hlavy po päty
------	--------------------------	------------------

- 从 – od, z
- 头 – hlava, začiatok, prvý
- 到 – do, ísť do/k niečomu, doraziť
- 脚 – noha, chodidlo, časť nohy od členku nadol

Význam oboch frazeologických jednotiek je zhodný a znamená „po celom tele / pokrývajúci celé telo“.

死点	<i>sǐ diǎn</i>	mŕtvy bod
----	----------------	-----------

- 死 – zomrieť, byť mŕtvy
- 点 – bod

Výraz predstavuje situáciu, z ktorej niet východiska a v oboch jazykoch sú použité rovnaké zložky.

开后门	<i>kāihòumén</i>	otvoriť zadné dvierka
-----	------------------	-----------------------

- 开 – otvárať
- 后 – zadný, rub, zadná strana, potom
- 门 – dvere, brána, vchod

开后门 je vo význame „dať niekomu zvláštne privilégia / vypomôcť niekomu“.

冰点	<i>bīng diǎn</i>	bod mrazu
----	------------------	-----------

- 冰 – ľad
- 点 – bod

Opäť sa stretávame so zhodnými frazeologizmami, ktorých význam je „bezvýchodisková situácia / nemenný stav“.

火上浇油	<i>huǒ shàng jiāo yóu</i>	prilievat' olej do ohňa
------	---------------------------	-------------------------

- 火 – oheň
- 上 – na, hore
- 浇 – naliať na, zalievat', zavlažovať
- 油 – olej, tuk

Lexémy oboch výrazov sa zhodujú tak, ako aj ich sémantický a asociačný význam, ktorý znamená „robiť veci horšími“.

幸运垂青勇者	<i>xìngyùn chuíqīng yǒngzhě</i>	odvážnym šťastie praje
--------	---------------------------------	------------------------

- 幸运 – šťastie
- 垂青 – nazerať na niekoho s priazňou
- 勇 – odvážny, udatný
- 者 – menná funkcia, prípona indikujúca skupinu osôb alebo vecí

Oba výrazy disponujú preneseným významom, ktorý opisuje prieborných ľuď, ktorí svojou šikovnosťou dosiahnu to, čo chcú.

时光飞逝	<i>shíguāng fēishì</i>	čas letí
------	------------------------	----------

- 时光 – čas, éra, doba
- 飞 – lietať, let
- 逝 – prechádzať

Lexikálna aj významová skladba oboch ekvivalentov je rovnaká a opisuje veľmi rýchle plynutie času.

第六感觉	<i>dì liù gǎnjué</i>	šiesty zmysel
------	----------------------	---------------

- 第 – predpona pre tvorenie radových čísloviek
- 六 – číslovka šesť
- 感 – cítiť, pociťovať, pocit,

- 觉 – cítiť, pociťovať, zmysel

Tieto lexikálne totožné výrazy nesú aj rovnaký význam, a to „intuícia“.

所多玛与蛾摩拉	<i>suōduōmǎ yǔ émolā</i>	Sodoma a Gomora
---------	--------------------------	-----------------

- 所多玛 – fonetická výpožička pre toponymum „Sodoma“
- 与 – spojka a, s
- 蛾摩拉 – fonetická výpožička pre toponymum „Gomora“

Tento výraz má biblický pôvod a tak ho môžeme zaradiť do skupiny hybridných výpožičiek. Frazeologizmus sa skladá z fonetických výpožičiek pre mestá Sodoma a Gomora a z čínskeho pôvodného výrazu spojky 与. Opisuje miesto, kde sa dejú neresti.

禁果	<i>jìnguǒ</i>	zakázané ovocie
----	---------------	-----------------

- 禁 – zakázať, zakázaný, tabu
- 果 – ovocie

Výraz je opäť biblického pôvodu a znamená „niečo, čo je spoločensky alebo morálne nepovolené, a tak o to viac žiadané“. V tomto prípade sa jedná o kalk (Hao, 2017, s. 303).

掌握自己的命运	<i>zhǎngwò zìjǐ de mìngyùn</i>	uchopiť osud do vlastných rúk
---------	--------------------------------	-------------------------------

- 掌 – dlaň, držať v ruke
- 握 – držať, uchopiť
- 自 – sám, osobne, vlastný
- 己 – sám, svoj, vlastný
- 的 – atributívna častica
- 命 – život
- 运 – šťastie, osud

Zhodujúce sa výrazy znamenajú „prebrať iniciatívu nad vlastnými rozhodnutiami“. Čínsky ekvivalent je pôvodný.

鬼主意	<i>guǐ zhǔyì</i>	diabolský plán
-----	------------------	----------------

- 鬼 – diabol, čert, démon
- 主意 – plán, nápad

Oba frazeologizmy sa zhodujú vo všetkých ohľadoch a ich význam je „zlomyselný zámer / špinavý trik“.

内心深处	<i>nèi xīn shēn chù</i>	hlboko v srdci
------	-------------------------	----------------

- 内 – vo vnútri
- 心 – srdce
- 深 – hlboký, hĺbka
- 处 – miesto

Frazeologizmus je zložený zo slov 内心 „srdce“ a 深处 „hĺbka“ a znamená „cítiť alebo veriť v niečo vo vysokej miere“.

万事开头难	<i>wànshì kāitóu nán</i>	každý začiatok je ťažký
-------	--------------------------	-------------------------

- 万 – vysoký počet, číslo 10 000
- 事 – záležitosť, vec
- 开 – otvoriť
- 头 – hlava, začiatok, prvý
- 难 – náročný

万事 nesie v čínštine význam „všetko / všetky veci“, 开头 zasa „začiatok/začať“. Z toho dôvodu je čínsky ekvivalent na lexikálnej aj sémantickej rovine zhodný s tým slovenským.

心肠软	<i>xīncháng ruǎn</i>	mať mäkké srdce
-----	----------------------	-----------------

- 心 – srdce
- 肠 – srdce, vnútornosti
- 软 – mäkký

Čínsky výraz je zložený zo slov 心肠 „srdce/duša“ a 软 „mäkký“, preto sa jedná o zhodné ekvivalenty. Opisuje citlivú osobu.

丑小鸭	<i>chǒu xiǎoyā</i>	škaredé káčatko
-----	--------------------	-----------------

- 丑 – škaredý, nepekný
- 小 – malý
- 鸭 – kačka

Tento výraz som aj napriek očividnej podobnosti s názvom diela Hansa Christiana Andersena po dlhšom bádání zaradila do skupiny s pôvodne čínskymi výrazmi na základe nedostačujúcich zdrojov potvrdzujúcich jeho prebranie z iného jazyka. Význam predstavuje fyzicky alebo duševne zdajne neperspektívneho človeka, pri ktorom sa po čase ukáže, že opak je pravdou.

自掘坟墓	<i>zìjué fénmù</i>	kopať si vlastný hrob
------	--------------------	-----------------------

- 自 – sám, osobne, vlastný
- 掘 – kopať
- 坟 – hrob, hrobka
- 墓 – hrob

Čínsky výraz sa zhoduje v lexikálnej aj sémantickej rovine so slovenským frazeologizmom a znamená „svojimi rozhodnutiami prispievať k vlastnej deštrukcii“.

金刚石婚	<i>jīngāngshíhūn</i>	diamantová svadba
------	----------------------	-------------------

- 金 – peniaze, kov, zlato
- 刚 – pevný, tvrdý
- 石 – kameň, skala
- 婚 – svadba, manželstvo

Morfémy 金,刚 a 石 v čínštine dohromady znamenajú „diamant“. Oba výrazy sa teda lexikálne zhodujú a znamenajú „60. výročie svadby“.

破冰	<i>pòbīng</i>	prelomiť ľady
----	---------------	---------------

- 破 – zlomiť, zničiť, rozdeliť
- 冰 – ľad

Frazeologizmy sa opäť zhodujú vo všetkých ohľadoch. Prelomiť ľady nesie význam „prekonať uzavretosť alebo neprístupnosť“ a používa sa najmä v komunikácii.

坚如磐石	<i>jiānrúpánshí</i>	tvrdý ako kameň
------	---------------------	-----------------

- 坚 – tvrdý, pevný, silný
- 如 – ako
- 磐 – monolit
- 石 – kameň, skala

Výraz 磐石 znamená balvan. Celý frazeologizmus s významom „nepoddajný“ má teda lexikálne rovnaký ekvivalent v čínskom aj slovenskom jazyku.

胆小如鼠	<i>dǎnxiǎo rúshǔ</i>	tichý ako myška
------	----------------------	-----------------

- 胆 – guráž, statočnosť, odvaha, žlčník
- 小 – malý
- 如 – ako
- 鼠 – myš, potkan

Frazeologizmy sú opäť významovo rovnaké, keďže čínske morfémy 胆 a 小 dohromady znamenajú „tichý/plachý“.

血汗	<i>xuèhàn</i>	potiť krv
----	---------------	-----------

- 血 – krv
- 汗 – pot

Obe morfémy čínskeho výrazu sa sémanticky zhodujú so slovenským výrazom.

5.1.2 Čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi

晴天霹雳	<i>qíngtiān pīlì</i>	ako blesk z jasného neba
------	----------------------	--------------------------

- 晴 – čistý, jasný
- 天 – obloha, nebo, deň
- 霹雳 – blesk

Čínsky a slovenský frazeologizmus sa síce zhodujú významovo, a z väčšej časti aj lexikálne, no v čínštine môžeme vidieť miernu odchýlku v podobe vynechania slova „ako“, preto tento výraz nemohol byť zaradený do skupiny úplných ekvivalentov. Jeho význam by sme v oboch jazykoch mohli nahradiť slovami „náhle a nečakane“.

依照	<i>yīzhào</i>	vo svetle (niečoho)
----	---------------	---------------------

- 依 – podľa, záležať na
- 照 – svietiť, ožiarit', reflektovať

Oba výrazy disponujú rovnakými plnovýznamovými slovami, no je možné pozorovať miernu odchýlku pri nahradení neplnovýznamového slova „vo“ morfémou 依. Frazeologizmus nesie význam „vziať niečo do úvahy / podľa“.

如鱼得水	<i>rúyúdéshuǐ</i>	ako ryba vo vode
------	-------------------	------------------

- 如 – ako
- 鱼 – ryba
- 得 – získať, dostať, pasovať
- 水 – voda

Frazeologizmy disponujú významovo takmer identickými prvkami. Jediný lexikálny rozdiel môžeme vidieť v slove 得, ktorého význam mimo tohoto kontextu nemôže byť prirovnaný k slovenskej predložke „vo“.

一见钟情	<i>yījiàn zhōngqíng</i>	láska na prvý pohľad
------	-------------------------	----------------------

- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 见 – vidieť
- 钟 – zameranie
- 情 – láska, cit, náklonnosť

Jedná sa opäť o lexikálne veľmi podobné výrazy, pričom ich rozdielnosť spočíva vo vynechaní slova „na“ v čínskom výraze.

以眼还眼，以牙还牙。	<i>yǐ yǎn huán yǎn, yǐ yá huán yá</i>	oko za oko, zub za zub
------------	---------------------------------------	------------------------

- 以 – použiť, využiť, podľa
- 眼 – oko
- 还 – vrátiť
- 牙 – zub

Tento frazeologizmus sa používa vo význame „potrestať ublíženie rovnakým ublížením / dať niekomu okúsiť vlastnú medicínu“. Pochádza zo Starého zákona a do čínštiny sa pravdepodobne prebral z Biblie. Malú lexikálnu odchýlku môžeme pozorovať v použití slova 以 v čínskom ekvivalente, ktorý sa v slovenčine nenachádza. V tomto prípade ide o kalk (Sväté písmo, 2004, s. 200).

屈指可数	<i>qūzhǐ kěshù</i>	môcť (ich) na prstoch spočítat'
------	--------------------	---------------------------------

- 屈 – ohnúť, pokloniť sa
- 指 – prst, ukazovať

- 可 – môcť, byť schopný
- 数 – počítať, číslo

Čínsky frazeologizmus v tomto prípade obsahuje výraz 屈指 „počítať na prstoch“. Ako je možné vidieť, vďaka pridaniu ďalšej morfémy sa medzi položkami vyskytujú malé rozdielnosti.

咬紧牙关	<i>yǎojǐn yáguān</i>	zaťat' zuby
------	----------------------	-------------

- 咬 – hrýzt'
- 紧 – tesný, stiahnuť, upevniť
- 牙 – zub
- 关 – zatvoriť

Frazeologizmy majú význam „vydržať niečo s pevnou vôľou“. 牙关 v čínštine znamená „čelúst“, čo značí miernu zmenu od slovenského výrazu.

龇牙咧嘴	<i>zīyá liězuǐ</i>	vyceriť (na niekoho) zuby
------	--------------------	---------------------------

- 龇 – odhaliť zuby
- 牙 – zub
- 咧 – odtiahnuť od seba pery / stiahnuť pery
- 嘴 – ústa

V porovnaní so slovenským používa čínsky frazeologizmus viac morfém pre opísanie toho istého javu. Morfémy 咧 a 嘴 majú spoločne význam „ceriť“. Celý frazeologizmu znamená „správať sa prudko, divoko“.

从心底里	<i>cóng xīndǐ lǐ</i>	z hĺbky srdca
------	----------------------	---------------

- 从 – od, z
- 心 – srdce
- 底 – spodok, dno
- 里 – v, medzi, vnútorný

Oba výrazy znamenajú „vyjadrovať niečo s veľkou mierou úprimnosti a náklonnosti“. Sú takmer identické v oboch jazykoch, až na pridanú spojku 里 v čínskom ekvivalente.

冰山一角	<i>bīngshān yījiǎo</i>	špička ľadovca
------	------------------------	----------------

- 冰山 – ľadovec, ľadová hora
- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 角 – roh, uhol

Tento výraz sa v čínštine líši pridaním číslovky 一 a miernou odlišnosťou slov „roh“ a „špička“. Frazologizmus znamená „viditeľná časť väčšieho, skrytého problému“.

百闻不如一见	<i>bǎi wén bùrú yī jiàn</i>	lepšie jedenkrát vidieť, ako stokrát počuť
--------	-----------------------------	--

- 百 – sto, početný
- 闻 – počuť
- 不如 – nevyrovnať sa, nebyť taký dobrý, ako, byť podriadený
- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 见 – vidieť, stretnúť

Pôvodný čínsky výraz používa mierne odlišné spojovacie výrazy ako slovenský ekvivalent, no oba obsahujú mnoho lexikálne zhodných slov, ktoré dohromady nesú význam „je výhodnejšie pozorovať niečo na vlastné oči, ako o tom počuť od niekoho iného“.

时间就是金钱	<i>shíjiān jiùshì jīnqián</i>	čas sú peniaze
--------	-------------------------------	----------------

- 时间 – čas
- 就 – vyjadrenie dôrazu
- 是 – byť, pravdivý
- 金 – peniaze, kov, zlato
- 钱 – peniaze, bohatstvo

Tento výraz je takisto pôvodne čínsky, no do svojej skladby pridáva morfému 就. Frazologizmus napovedá, že netreba plytvať časom, keďže je možné ho využiť na nadobúdanie majetku.

百年一遇	<i>bǎi nián yī yù</i>	vidieť raz za sto rokov
------	-----------------------	-------------------------

- 百 – sto, početný
- 年 – rok, ročný, vek
- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 遇 – stretnúť, príležitosť, šanca

Neplnovýznamové slovo sa v čínskom výraze nevyskytuje, no význam ostatných slov sa zhoduje so slovenským frazeologizmom, ktorý znamená „zriedkavo sa vyskytujúci“.

玩火	<i>wán huǒ</i>	zahrávať sa s ohňom
----	----------------	---------------------

- 玩 – hrať sa, zabávať sa
- 火 – oheň

Čínsky výraz opäť nedisponuje predložkou, ktorá je, naopak, badateľná v tom slovenskom. Výrazy však rovnako vyjadrujú nezodpovednú činnosť alebo provokáciu.

无路可退	<i>wúlùkětuì</i>	niet cesty späť
------	------------------	-----------------

- 无 – nebyť, nemať, byť bez
- 路 – cesta
- 可 – môcť, byť schopný
- 退 – ísť späť, vrátiť sa

V čínskom výraze nachádzame nadbytočnú morfému 可, preto tieto frazeologizmy nie sú úplnými ekvivalentmi. Ich význam je ale opäť rovnaký, a to „nachádzať sa v bezvýchodiskovej situácii“.

翻白眼	<i>fānbáiyǎn</i>	gúľať očami
-----	------------------	-------------

- 翻 – otočiť, obrátiť naruby
- 白 – biely, čistý
- 眼 – oko

Pôvodný čínsky výraz obsahuje morfému 翻 „otočiť“, ako aj morfémy 白 a 眼, ktoré dohromady znamenajú „prevrátenie očami“. Tento frazeologizmus nesie význam „byť otrávený alebo mrzutý“.

如履薄冰	<i>rúlǚ bóbīng</i>	kráčať po tenkom ľade
------	--------------------	-----------------------

- 如 – ako
- 履 – šliapať, kráčať, krok
- 薄 – tenký, slabý, chatrný
- 冰 – ľad

V tomto prípade sledujeme naopak vynechanie slova „ako“ v slovenskom ekvivalente. Význam oboch ekvivalentov je „nachádzať sa v situácii, v ktorej treba byť veľmi ostražitý“.

条条大路通罗马	<i>tiáo tiáo dàlù tōng luómǎ</i>	všetky cesty vedu do Ríma
---------	----------------------------------	---------------------------

- 条 – numeratív pre dlhé, tenké objekty
- 大 – veľký
- 路 – cesta
- 通 – viesť do, ísť do, skrz
- 罗马 – fonetická výpožička pre toponymum „Rím“

Ide o hybridnú výpožičku skladajúcu sa z fonetickej výpožičky pre mesto Rím 罗马 a kalkov ostatných morféme, vrátane reduplikovaného numeratívu 条, ktorý v tomto prípade znamená „všetky“. Frazeologizmus znamená, že „všetky metódy vedú k rovnakému výsledku“.

枯鱼	<i>kūyú</i>	ako ryba na suchu
----	-------------	-------------------

- 枯 – suchý, vyschnutý
- 鱼 – ryba

V tomto prípade ide o vynechanie neplnovýznamových zložiek slovenského ekvivalentu v čínskom ekvivalente. Oba frazeologizmy opisujú človeka v nepríjemnej situácii, prípadne v prostredí, do ktorého nepatrí.

趁热打铁	<i>chèn rè dǎ tiě</i>	kuť železo za horúca
------	-----------------------	----------------------

- 趁 – využiť, kým je
- 热 – horúci
- 打 – biť, udrieť
- 铁 – železo

Čínsky výraz pridal k ostatným, zhodujúcim sa morféme morfému 趁, ktorá sa v slovenskom frazeologizme nevyskytuje. Celý výraz znamená „využiť práve prebiehajúce vhodné podmienky na vykonanie akcie“.

转眼之间	<i>zhuǎnyǎn zhǐjiān</i>	mihnutím oka
------	-------------------------	--------------

- 转 – otočiť sa, posunúť

- 眼 – oko
- 之间 – medzi

V tomto prípade môžeme opäť vidieť prídanie neplnovýznamových slov do čínskeho ekvivalentu. Frazeologizmus ako celok znamená „v priebehu veľmi krátkeho času“.

5.1.3 Čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi

不声不响	<i>bù shēng bù xiǎng</i>	bez slova
------	--------------------------	-----------

- 不 – nie, zápor
- 声 – zvuk, hlas, vydať zvuk
- 响 – zvuk, vydať zvuk, hlučný

Čínština v tomto prípade nahradila slová slovenského frazeologizmu významovo podobnými morfémi. Jedná sa o základné, plnovýznamové zložky zdrojového výrazu, preto ho nemôžeme radiť do skupiny s formálnymi rozdielmi. Aj napriek nahradeniu lexikálnych zložiek sa však pôvodný význam celého frazeologizmu zachováva. Môže byť parafrázovaný ako „veľmi potichu“.

生死与共	<i>shēngsǐyǔgòng</i>	na život a na smrť
------	----------------------	--------------------

- 生 – život, porodiť, narodiť sa
- 死 – zomrieť, byť mŕtvy
- 与 – spojka a, s
- 共 – spolu, spoločný, zdieľať

Výraz 与共 má v čínskom jazyku význam „zostať spolu“. Pre prídanie plnovýznamového slova preto nachádzame mierne väčšiu odchýlku od lexém slovenského frazeologizmu. Význam spojenia sa však nemení a obe predstavujú „bezpodmienečné zdieľanie spoločného osudu“.

无影无踪	<i>wú yǐng wú zōng</i>	bez stopy
------	------------------------	-----------

- 无 – nebyť, nemať, byť bez
- 影 – tieň, odraz
- 踪 – stopa

Na rozdiel od slovenského frazeologizmu disponuje ten čínsky pridaným slovom 影. Význam oboch je „bez akýchkoľvek znakov predošlého výskytu“.

逆水行舟	<i>nìshuǐ xíngzhōu</i>	plávať proti prúdu
------	------------------------	--------------------

- 逆 – ísť proti, naopak
- 水 – voda
- 行 – ísť
- 舟 – loď

Výraz 逆水 znamená „proti prúdu“ a spojenie slov 行舟 predstavuje „plaviť sa na lodi“. V čínskom ekvivalente je teda pridaná morféma 舟. Oba frazeologizmy znamenajú „neriadiť sa konvenciami / pokúšať sa o niečo aj napriek malej šanci na úspech“.

逆流而上	<i>nìliú 'érshàng</i>	plávať proti prúdu
------	-----------------------	--------------------

- 逆 – ísť proti, naopak
- 流 – prúd, tiecť
- 而 – a, ale
- 上 – hore, na, ísť smerom nahor

Ďalší ekvivalent existujúci v čínskom jazyku sa od toho slovenského líši pridaním morfém 而 a 上. Význam aj konotácie sú rovnaké s predošlým prípadom.

字里行间	<i>zìlǐ hángjiān</i>	medzi riadkami
------	----------------------	----------------

- 字 – čínsky znak, slovo
- 里 – v, medzi, vnútorný
- 行 – rada, riadok
- 间 – medzi

V čínskom frazeologizme sa vyskytuje morféma 字 navyše. Taktiež je dvakrát obsiahnutý význam predložky „medzi“ morfémami 里 a 间. Celistvý význam frazeologizmu ale zostáva nezmenený a môže byť chápaný ako „skrytý, nevyjadrený význam“.

怪圈	<i>guàiquān</i>	začarovaný kruh
----	-----------------	-----------------

- 怪 – zvláštny, mätúci

- 圈 – kruh

Lexikálny význam fixnej časti frazeologizmu je zmenený, keďže čínsky ekvivalent obsahuje morfému s významom „zvláštny“ namiesto slovenského slova „začarovaný“, no celkový význam frazeologizmu ostáva rovnaký. Môže byť chápaný ako „bezvýchodisková situácia“.

交臂失之	<i>jiāo bì shī zhī</i>	uniknúť pomedzi prsty
------	------------------------	-----------------------

- 交 – stretnúť sa, skrížiť, spojiť, pretínať
- 臂 – ruka, nadlaktie
- 失 – stratiť, nechať preklíznúť, stratiť kontrolu nad niečím
- 之 – toto, tamto, ísť, odísť, člen používaný pri nominalizovaní slovných spojení

Morfémy 交 a 臂 dohromady znamenajú „spojiť ruky“ alebo „ruka v ruke“. Celý čínsky pôvodný výraz by sa teda dal preložiť ako „stratiť niečo pomedzi spojené ruky“, a tak sa lexikálne od slovenského frazeologizmu líši najmä použitím hyperonyma slova „prst“.

干燥无味	<i>gānzào wúwèi</i>	byť suchý / byť suchár
------	---------------------	------------------------

- 干 – suchý, štít
- 燥 – suchý
- 无 – nebyť, nemať, byť bez
- 味 – príchut', chuť, vychutnávať

Po spojení morfémy zistíme, že výraz 干燥 znamená „nudný, nezaujímavý“, a teda má rovnaký prenesený význam ako slovenský frazeologizmus. Ani pridané zložky s významom „bez chuti“, ktoré sa v slovenskom ekvivalente nenachádzajú, nám nebránia vydedukovať použitie čínskeho frazeologizmu.

鸡皮疙瘩	<i>jīpí gēda</i>	husia koža
------	------------------	------------

- 鸡 – sliepka
- 皮 – koža, pokožka
- 疙瘩 – hrudka, opuch na pokožke

Čínština používa pre vyjadrenie silného zážitku spojenie, ktoré by sa dalo preložiť ako „hrudky na slepačej koži“. Namiesto slova „hus“ sa v čínštine vyskytuje rodovo

pôvodné zviera 鸡 „sliepka“. Mnoho jazykov tento výraz prebralo z latinčiny ako kalk, no pri čínštine je pravdepodobné, že sa jedná o pôvodný frazeologizmus.

死胡同	<i>sǐhútòng</i>	slepá ulička
-----	-----------------	--------------

- 死 – zomrieť, byť mŕtvý
- 胡同 – ulička

Čínsky výraz pre slepú uličku zamená adjektívum „slepá“ za 死 „mŕtva“. Oba frazeologizmy predstavujú situáciu, z ktorej niet úniku.

白纸黑字	<i>báizhǐhēizì</i>	čierne na bielom
------	--------------------	------------------

- 白 – biely, čistý
- 纸 – papier
- 黑 – čierny, tmavý
- 字 – čínsky znak, slovo

Slovenský výraz v tomto prípade vynecháva slová „papier“ a „znak“. Významy farieb sú však zachované, pričom celkový význam oboch frazeologizmov znamená „napísané čisto a jasne“.

绊脚石	<i>bànjiǎoshí</i>	kameň úrazu
-----	-------------------	-------------

- 绊 – potknúť sa
- 脚 – noha, chodidlo, časť nohy od kotníka nadol
- 石 – kameň

Výraz 绊脚 v čínštine nesie význam „potknúť sa“ a celý frazeologizmus by mohol byť preložený ako „potknúť sa o kameň“. Oba frazeologizmy môžeme parafrázovať ako „prekážka“.

一块石头落地	<i>yīkuài shítou luòdì</i>	spadol (mu) kameň zo srdca
--------	----------------------------	----------------------------

- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 块 – kus, numeratív pre kusové predmety
- 石头 – kameň
- 落 – spadnúť, zostúpiť
- 地 – zem, pôda

Oba výrazy znamenajú „vydýchnuť si“, pričom čínština do svojho frazeologizmu pridáva plnovýznamovú morfému 地.

孤注一擲	<i>gū zhù yī zhì</i>	staviť všetko na jednu kartu
------	----------------------	------------------------------

- 孤 – jediný, izolovaný
- 注 – staviť
- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 擲 – hodiť

Zmena určitých elementov v čínskom výraze, ako napríklad zámena slova „karta“ za slovo „hodiť“, neovplyvnila jeho sémantickú ekvivalentnosť k slovenskému výrazu. Oba znamenajú „riskovať“.

躡手躡脚	<i>nièshǒunièjiǎo</i>	chodiť po špičkách
------	-----------------------	--------------------

- 躡 – ľahkými krokmi, šliapať, chodiť po špičkách
- 手 – ruka
- 脚 – noha, chodidlo, časť nohy od členku nadol

Čínsky frazeologizmus miernymi odchýlkami, napr. pridaním morfémy 手, vyjadruje význam slovenského frazeologizmu, pričom oba znamenajú „zakrádať sa / opatrne sa vyhýbať interakcii“.

害群之马	<i>hàiqúnzhīmǎ</i>	čierna ovca rodiny
------	--------------------	--------------------

- 害 – zlý, ublížiť, spôsobiť škodu
- 群 – skupina, dav
- 之 – pomocné slovo používané medzi prívlastkom a modifikovaným slovom
- 马 – kôň

V čínštine v tomto frazeologizme namiesto slova „ovca“ a „rodina“ používa slovo 马 „kôň“ a 群 „skupina“. Použitie frazeologizmov v kontexte ale zostáva rovnaké. Výraz sa zameriava na opis človeka, ktorý svojimi zlými vlastnosťami haní dobré meno skupiny.

大雨如注	<i>dà yǔ rú zhù</i>	leje ako z krhly
------	---------------------	------------------

- 大 – veľký
- 雨 – dážď
- 如 – ako

- 注 – naplniť

V čínskom výraze je vynechané plnovýznamové slovo „krhla“, no celkový význam je totožný s tým slovenským.

皮包骨头	<i>píbāo gǔtōu</i>	kosť a koža
------	--------------------	-------------

- 皮 – koža
- 包 – balík, taška, batoh
- 骨头 – kosť, morálny charakter

V tomto prípade je možné čínsky frazeologizmus preložiť ako „kožený balík kostí / kosti obalené v koži“, pričom predstavuje taký istý prívlastok, ako slovenská frazeologická jednotka, a to „príliš štíhly“.

胡说八道	<i>húshuō bādào</i>	trepať dve na tri
------	---------------------	-------------------

- 胡 – svojvoľne
- 说 – hovoriť
- 八 – číslovka osem
- 道 – hovoriť, vyjadrovať sa

Aj keď lexikologická skladba je v tomto prípade dosť odlišná, vyskytuje sa tu číslovka 八 a slovo 胡说, ktoré napovedajú slovenskému čitateľovi o celkovom význame frazeologizmu. Ten môžeme parafrázovať ako „rozprávať nezmysly“.

蜂腰猿背	<i>fēng yāo yuán bèi</i>	mat' osí pás
------	--------------------------	--------------

- 蜂 – včela, osa
- 腰 – pás
- 猿 – opica, ľudoop
- 背 – zadná časť tela, chrbát

Tento frazeologizmus sa skladá z dvoch častí, pričom prvá je identická so slovenským a druhá sa s ním naopak nijako nespája. Práve vďaka spojeniu 蜂腰 vieme dedukovať celkový význam, ktorý opisuje úzky driek. Avšak, v čínskom jazyku sa na rozdiel od toho slovenského týmto výrazom môže opisovať aj mužská časť populácie, pričom v slovenčine to bežné nie je.

一石二鸟	<i>yīshí' èrniǎo</i>	zabiť dve muchy jednou ranou
------	----------------------	------------------------------

- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 石 – kameň
- 二 – číslovka dva
- 鸟 – vták

Čínsky frazeologizmus v tomto prípade okrem iného zamenil aj plnovýznamové slovo „muchy“ za 鸟 „vták“. Jeho jednotlivé časti sú použité aj v iných svetových jazykoch, napríklad v angličtine (*to kill two birds with one stone*).

人间蒸发	<i>rén jiān zhēng fā</i>	zmiznúť z povrchu zemského
------	--------------------------	-------------------------------

- 人 – človek, osoba
- 间 – medzi, priestor medzi
- 蒸 – vypariť sa
- 发 – vydať, vyslať, odoslať

V tomto prípade sa namiesto spojenia „zemský povrch“ použilo spojenie 人间 „svet ľudí / zem“. Spojenie „vypariť sa“ sa v čínštine vytvára zlúčením morfému 蒸 a 发, pričom oba frazeologizmy majú vcelku totožný význam, a to „nemožné nájsť / vypariť sa“.

细水长流	<i>xìshuǐchángliú</i>	pomaly ďalej zájdeš
------	-----------------------	---------------------

- 细 – v malých množstvách
- 水 – voda
- 长 – ďaleký, dlhý
- 流 – tiecť, prúd vody

Čínsky výraz je možné preložiť ako „voda, ktorá tečie pomaly, má dlhý tok“, čo predstavuje ten istý koncept ako význam slovenského frazeologizmu, ktorý sa týka trpezlivosti a pedantnosti.

左耳入右耳出	<i>zuǒ ěr rù yòu ěr chū</i>	jedným uchom dnu a druhým von
--------	-----------------------------	-------------------------------

- 左 – ľavý
- 耳 – ucho
- 入 – ísť do, vstúpiť

- 右 – pravý
- 出 – ísť smerom von

Zmena v tomto prípade nastala zamenením slov „jeden“ a „druhý“ slovami 左 „pravý“ a 右 „ľavý“. Ostatné lexémy zostali nezmenené.

耳边风	ěrbiānfēng	jedným uchom dnu a druhým von
-----	------------	-------------------------------

- 耳 – ucho
- 边 – strana, hranica
- 风 – vietor, vánok

Čínsky výraz by sa dal preložiť ako „vietor prechádzajúci uchom“, čo v prenesenom význame znamená „nevypočuť radu / neprikladať pozornosť počutým slovám“.

银样蜡枪头	yínyàng làqiāngtóu	nie je všetko zlato, čo sa blyští
-------	--------------------	-----------------------------------

- 银 – striebro
- 样 – vzhľad, výzor
- 蜡 – vosk, sviečka
- 枪 – strelná zbraň, puška
- 头 – hlava, začiatok, prvý

V čínštine tento frazeologizmus znamená „vosková hlaveň, ktorá vyzerá ako striebro“, t. j. „niečo zavádzajúce“. V slovenčine sa spomenutý frazeologizmus síce nezakladá na tom istom koncepte zbraní, no celkový význam je rovnaký a opisujú sa ním tie isté javy v oboch jazykoch.

金窝银窝不如自家草窝	jīn wō yín wō bùrú zìjiā cǎo wō	všade dobre doma najlepšie
------------	---------------------------------	----------------------------

- 金 – peniaze, kov, zlato
- 窝 – hniezdo, prístrešok
- 银 – strieborný
- 不如 – nevyrovnať sa, nebyť taký dobrý, ako, byť podriadený
- 自 – sám, osobne, vlastný

- 家 – domov, rodina
- 草 – tráva, slama

Tento frazeologizmus opisuje lásku k domovu a je vyjadrený podobnými výrazmi v oboch jazykoch, aj keď čínština svoj ekvivalent rozvila a pridala doň opisné výrazy ako 金, či 草.

沧海一粟	<i>cāng hǎi yī sù</i>	iba kvapka v mori
------	-----------------------	-------------------

- 沧 – hlboký
- 海 – more, veľké jazero
- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 粟 – zrnko

Vynechanie a zámena niektorých lexém opäť nebráni čitateľovi pochopiť celkový význam čínskeho ekvivalentu, či ho priradiť k slovenskému frazeologizmu, keďže slová „zrnko“ a „kvapka“ si sú pri vyjadrovaní veľkosti podobné. Oba frazeologizmy znamenajú „malá, nepodstatná časť“.

蜗行牛步	<i>wō xíng niú bù</i>	slimačie tempo
------	-----------------------	----------------

- 蜗 – slimák
- 行 – ísť, kráčať
- 牛 – krava, dobytok
- 步 – krok, tempo

V tomto prípade sa opäť stretávame s frazeologizmom, ktorého čínsky ekvivalent je z polovice totožný s tým slovenským, no jeho druhá časť je lexikálne odlišná. Obe časti ale vyjadrujú ten istý koncept a to „hýbať sa veľmi pomaly“.

桂冠	<i>guìguān</i>	vavrínový veniec
----	----------------	------------------

- 桂 – vavrín
- 冠 – koruna, čiapka, klobúk

Tento frazeologizmus predstavuje v oboch jazykoch „vít'azstvo“ alebo „triumf“ a jeho pôvod siaha až do gréckej mytológie (Rogić, 2012, s. 343). V čínskom jazyku sa preto toto spojenie pravdepodobne objavilo ako kalk.

谋事在人，成事在天	<i>móushì zài rén, chéngshì zài tiān</i>	človek mieni, pán Boh mení
-----------	--	----------------------------

- 谋 – plán, stratégia
- 事 – vec, záležitosť
- 在 – existovať, záležať na
- 人 – človek, osoba
- 成 – dosiahnuť, výsledok, stať sa, zmeniť sa
- 天 – obloha, nebo, deň

Tento frazeologizmus v čínštine obsahuje niekoľko pridaných morféme, no celkový význam sa tým v porovnaní so slovenským frazeologizmom nemení a znamená „nič nie je isté“.

替罪羔羊	<i>tì zuì gāoyáng</i>	obetný baránok
------	-----------------------	----------------

- 替 – nahradíť, vymeniť, zastupovať za
- 罪 – zločin, vina, obviniť
- 羔 – jahňa
- 羊 – ovca, baran

Tento výraz má biblický motív, ktorý sa objavuje naprieč jazykmi celého sveta. Pravdepodobne sa takýmto spôsobom prebral aj do čínštiny ako hybridná výpožička zložená z čínskeho výrazu pre 替罪 „vziať na seba vinu“ a kalku pre slovo „baránok“. Oba jazyky pritom týmto frazeologizmom popisujú osobu, ktorá trpí za chyby alebo zločiny iných (Suogui, 2008, s. 35).

烟消云散	<i>yānxiāo yúnsàn</i>	vypariť sa ako gáfor
------	-----------------------	----------------------

- 烟 – dym
- 消 – zmiznúť
- 云 – oblak
- 散 – rozptýliť sa

Gáfor je veľmi prchavá látka, preto sa s ňou v slovenčine spája aj tento frazeologizmus, ktorý znamená „rýchlo a bez stopy zmiznúť“. V čínskom ekvivalente sa toto slovo nevyskytuje a je nahradené morfémi 烟 a 云. Morfémy 云 a 散 tvoria dohromady výraz s významom „vypariť sa, zmiznúť“, čo napomáha k pochopeniu nadväznosti celého čínskeho frazeologizmu na slovenský ekvivalent.

扬眉吐气	<i>yángméi tǔqì</i>	vydýchnuť si
------	---------------------	--------------

- 扬 – zdvihnúť
- 眉 – obočie
- 吐 – pľuť, vypustiť z úst
- 气 – plyn, vzduch, dych, hnev

Tento čínsky frazeologizmus patrí do skupiny tých, ktoré sú z polovice totožné a z druhej polovice sa nezhodujú so slovenským frazeologizmom. V slovenskom ekvivalente sa nenachádza výraz pre „zdvihnúť obočie“, no oba frazeologizmy v celku znamenajú „pocítiť úľavu“.

没骨头	<i>méi gǔtǒu</i>	bez chrbtovej kosti
-----	------------------	---------------------

- 没 – nemať, nie je
- 骨头 – kosť, morálny charakter

V čínskom výraze v tomto prípade chýba morféma pre „chrbát“, no v ostatných ohľadoch sa tieto dva frazeologizmy zhodujú. Ich význam sa pripisuje ľuďom so zlou morálkou alebo charakterom.

侧耳倾听	<i>cè'ěrqīngtīng</i>	byť samé ucho
------	----------------------	---------------

- 侧 – strana, nakloniť sa na stranu
- 耳 – ucho
- 倾 – prikláňať sa
- 听 – počuť, počúvať

Aj napriek pridávaniu, či odoberaniu určitých lexém sa tieto dva frazeologizmy vďaka spoločnému výrazu pre „ucho“ významovo zhodujú a znamenajú „pozorne počúvať“.

易如反掌	<i>yìrúfǎnzǎng</i>	ľahké ako facka
------	--------------------	-----------------

- 易 – jednoduchý, ľahký
- 如 – ako
- 反 – otočiť, obrátiť, preklopiť
- 掌 – dlaň, držať v ruke

Položky sa vo veľkej miere lexikálne zhodujú, aj keď sa medzi nimi nachádzajú aj také, ktoré nie sú totožné, iba patria do podobnej druhej skupiny. Preto je jednoduché

vydedukovať, čo čínsky výraz v slovenčine predstavuje. Oba výrazy znamenajú „veľmi jednoduchý“.

千载难逢	<i>qiān zǎi nán féng</i>	raz za uhorský rok
------	--------------------------	--------------------

- 千 – tisíc, veľké množstvo
- 载 – rok
- 难 – ťažký, náročný, takmer nemožný
- 逢 – stretnúť, prísť

Uhorský rok v slovenčine vyjadruje „veľmi dlhé časové trvanie“, pričom čínsky výraz takéto spojenie nepoužíva. Namiesto toho je použitá číslovka 千, ktorá nám dopomáha k dedukovaniu celkového významu, ktorý v oboch jazykoch znamená „veľmi zriedka“.

心口如一	<i>xīnkǒu rúyī</i>	čo na srdci to na jazyku
------	--------------------	--------------------------

- 心 – srdce
- 口 – ústa
- 如 – ako
- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý

Aj po nahradení niektorých slov zostáva význam tohoto frazeologizmu v čínštine totožný so slovenským významom. Oba teda predstavujú niekoho, kto je úprimný, či priamočiary.

刀子嘴	<i>dāozi zuǐ</i>	mať ostrý jazyk
-----	------------------	-----------------

- 刀子 – nôž, nožík
- 嘴 – ústa

Slová „ostrý“ a „nôž“ majú podobné konotácie, preto ich zamieňanie pri hľadaní ekvivalentov nepredstavuje prekážku. Tento frazeologizmus sa používa pri opise ľudí, ktorých slová dokážu druhých emočne zraniť.

涸辙之鲋	<i>hékēzhīfù</i>	ako ryba na suchu
------	------------------	-------------------

- 涸 – vyschnúť, suchý
- 辙 – stopa, brázda
- 之 – pomocné slovo používané medzi prívlastkom a modifikovaným slovom

- 鲊 – karas

Čínština v tomto prípade používa hyponym 鲊 „karas“ pre hyperonym „ryba“. Medzi týmito dvomi ekvivalentami teda nie je náročné nájsť súvislosť a oba znamenajú „nachádzať sa v neprijemnej alebo nevyhovujúcej situácii“.

酒后吐真言	<i>jiǔhòu tǔ zhēnyán</i>	vo víne je pravda
-------	--------------------------	-------------------

- 酒 – alkohol, víno
- 后 – zadný, rub, zadná strana, potom
- 吐 – pľuť, vypustiť z úst
- 真 – pravdivý, skutočný
- 言 – slovo, hovoriť

Aj tieto dva frazeologizmy sú si lexikálne podobné, s rozdielom prídania morfémy 吐 v čínskom ekvivalente. Oba vyobrazujú konštatovanie, že po požití alkoholu majú ľudia menšie zábrany a prezrádzajú viac, ako inokedy.

捞救命稻草	<i>lāo jiùmìng dào cǎo</i>	topiaci sa aj slamky chytá
-------	----------------------------	----------------------------

- 捞 – loviť, vyťahovať, nahrabať si
- 救 – zachrániť
- 命 – život
- 稻 – ryža
- 草 – tráva, slama

Z čínštiny sa tento frazeologizmus môže preložiť ako „topiaci sa zachraňuje chopením ryžového stebľa slamy“. Tento výraz má aj napriek miernym lexikálnym odlišnostiam totožný význam so slovenským frazeologizmom, ktorý opisuje situáciu beznádeje.

眼不见为净	<i>yǎn bù jiàn wéi jìng</i>	zíde z očí, zíde z mysle
-------	-----------------------------	--------------------------

- 眼 – oko
- 不 – nie, zápor
- 见 – vidieť
- 为 – stať sa, byť
- 净 – čistý, očistiť

V čínskom ekvivalente chýba morfém pre výraz „mysel“, no aj napriek tejto skutočnosti dokážeme pochopiť jeho odkaz, ktorý je totožný s odkazom slovenského frazeologizmu. Vyjadruje presvedčenie, že pokiaľ sa s určitou situáciou nestretávame každodenne, časom na ňu zabudneme.

有志者事竟成	<i>yǒu zhì zhě shì jìng chéng</i>	kde je vôľa, tam je cesta
--------	-----------------------------------	---------------------------

- 有 – mať
- 志 – vôľa, snaha
- 者 – menná funkcia, prípona indikujúca skupinu osôb alebo vecí
- 事 – záležitosť, vec
- 竟 – dokonca, nakoniec, nečakane
- 成 – dosiahnuť, výsledok, stať sa, zmeniť sa

Oba frazeologizmy opisujú jav, pri ktorom sa vytrvalosť a vôľa odmeňujú pozitívnym výsledkom. V čínskom ekvivalente sa slovo „cesta“ nahrádza výrazom „nakoniec dosiahnuť“.

大海捞针	<i>dàhǎi lāozhēn</i>	hľadať ihlu v kope sena
------	----------------------	-------------------------

- 大 – veľký
- 海 – more, veľké jazero
- 捞 – loviť, vytáhnúť, nahrabať si
- 针 – ihla

V tomto prípade sa slovo „sena“ nahrádza morfémou 海 „more“. Napriek tomu sú si tieto frazeologizmy veľmi podobné a oba znamenajú „ťažkosti pri hľadaní“ alebo „hľadať usilovne ale márne“.

一日之计在于晨	<i>yī rì zhī jì zài yú chén</i>	ráno je múdrejšie večera
---------	---------------------------------	--------------------------

- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 日 – deň, slnko
- 之 – pomocné slovo používané medzi prívlastkom a modifikovaným slovom
- 计 – nápad, myšlienka
- 在于 – spočívať v, záležať na
- 晨 – ráno

Čínsky výraz sa môže preložiť ako „plány treba chystať ráno“ a poukazuje na najvyššiu efektívnosť ľudí v ranných hodinách.

牛心左性	<i>niúxīn zuǒxìng</i>	tvrdohlavý ako baran
------	-----------------------	----------------------

- 牛 – krava, dobytok
- 心 – srdce
- 左 – ľavý, nesprávny
- 性 – charakter, povaha

Aj keď jednotlivé morfémy čínskeho frazeologizmu nemusia na prvý pohľad dávať zmysel, ich spojením zistíme, že oba výrazy 牛心, aj 左性 znamenajú „tvrdohlavý“. Tým sa priblížime k slovenskému frazeologizmu, ktorý taktiež prirovnáva rodovo príbuzné zviera k tvrdohlavosti ľudí.

不劳无获	<i>bùláo wúhuò</i>	bez práce nie sú koláče
------	--------------------	-------------------------

- 不 – nie, zápor
- 劳 – pracovať, práca
- 无 – nebyť, nemať, byť bez
- 获 – korisť, úlovok

Jediný markantný rozdiel vidíme v nahradení slova „koláče“ morféomou 获. Oba však znamenajú, že ľudia musia pre dosiahnutie svojich úspechov vynaložiť dostatočné úsilie.

过河拆桥	<i>guòhé chāiqiáo</i>	páliť mosty
------	-----------------------	-------------

- 过 – prechádzať, chyba
- 河 – rieka
- 拆 – rozobrať, zničiť
- 桥 – most

Aj v tomto prípade si je väčšina slov významovo podobná, až na výraz „páliť“, ktorý je v čínštine nahradený výrazom 拆 „rozobrať“. Oba frazeologizmy znamenajú „zmeniť veci tak, aby už nikdy nenadobudli predošlú podobu“. Väčšinou sa viažu na medzilidské vzťahy.

铁石心肠	<i>tiěshí xīncháng</i>	mať srdce z kameňa
------	------------------------	--------------------

- 铁 – železo
- 石 – kameň
- 心 – srdce
- 肠 – srdce, vnútornosti

Rozdiel tu môžeme vidieť v pridaní morfémy 铁, ktorá sa v slovenskom výraze nevyskytuje. Oba výrazy opisujú chladného, bezcitného človeka.

先到先得	<i>xiāndào xiāndé</i>	kto skôr príde, ten skôr melie
------	-----------------------	--------------------------------

- 先 – začiatok, skôr, predtým, najskôr
- 到 – do, ísť do/k niečomu, doraziť
- 得 – získať, dostať, pasovať

Opäť sa stretávame s veľmi podobnými výrazmi, ktoré odkazujú na výhody dochvilnosti, či súťaživosť. Čínsky výraz však mení sloveso „mlieť“ na sloveso 得 „získať“.

捷足先登	<i>jiézú xiāndēng</i>	kto skôr príde, ten skôr melie
------	-----------------------	--------------------------------

- 捷 – rýchly, ihneď, okamžite
- 足 – noha
- 先 – začiatok, skôr, predtým, najskôr
- 登 – vystupovať, liezť hore

V tomto prípade sa v čínskom frazeologizme vyskytuje viacero rozličností, ako napríklad použitie morfémy 足 “noha“, či 登 „vystupovať“, no aj napriek tomu sme schopní porozumieť celkovému významu a priradiť ho k slovenskému ekvivalentu.

看风向	<i>kàn fēngxiàng</i>	sledovať odkiaľ fúka vietor
-----	----------------------	-----------------------------

- 看 – pozeráť, čítať
- 风 – vietor
- 向 – ísť k, smerovať

Čínsky výraz je možné preložiť ako „sledovať smer vetra“. Oba frazeologizmy znamenajú „snaha ľudí získať informácie o situácii ešte predtým, ako niečo podniknú“.

今日事今日毕	<i>jīnrì shì jīnrì bì</i>	čo môžeš urobiť dnes , neodkladaj na zajtra
--------	---------------------------	--

- 今 – teraz, dnešný
- 日 – deň, slnko
- 事 – vec, záležitosť
- 毕 – dokončiť

Čínsky frazeologizmus v tomto prípade vynechal najmä slovo „zajtra“ a slovo „neodkladaj“ nahradil morférou „毕“. Predstavuje odporúčanie dokončiť povinnosti čím skôr.

重弹老调	<i>chóng tán lǎodiào</i>	hrať tú istú pieseň dokola
------	--------------------------	----------------------------

- 重 – znovu, opätovne
- 弹 – hrať, brnkať
- 老 – starý
- 调 – tón, melódia

Ide o takmer totožné frazeologizmy s rozdielnym použitím výrazu „ten istý“ a 老 „starý, ktoré znamenajú „opakovať sa“.

物以类聚，人以群分	<i>wùyǐlèijù, rényǐqúnfēn</i>	vrana k vrane sadá, rovný rovného si hľadá
-----------	-------------------------------	---

- 物 – vec, bytosť,
- 以 – podľa, použiť, využiť
- 类 – typ, druh, kategória
- 聚 – zhromažďovať sa, sústrediť sa
- 人 – človek, osoba
- 群 – skupina, dav
- 分 – oddeľovať, deliť sa, rozlišovať

Po analýze nachádzame lexikálne rozdiely v podobe zamieňania alebo vynechávania slov. V čínskom výraze sa napríklad nenachádza slovo „vrana“ ale nahrádza sa morférou 物. Význam výrazu naznačuje, že ľudia k sebe vyhľadávajú druhých s podobnými vlastnosťami.

随波逐流	<i>suíbō zhúliú</i>	plávať s prúdom
------	---------------------	-----------------

- 随 – nasledovať, ísť s
- 波 – vlna
- 逐 – jeden za druhým
- 流 – tiecť, prúd vody

V tomto prípade sa jedná o frazeologizmy, ktoré sa skladajú z naoko odlišných lexém, no po spojení jednotlivých častí zistíme, že ich slová sú zväčša z významovo podobných skupín. Oba výrazy znamenajú „prispôbiť sa situácii“.

乳臭未干	<i>rǔxiùwèigān</i>	mať mlieko na brade
------	--------------------	---------------------

- 乳 – mlieko, prsia
- 臭 – zápach, páchnuť
- 未 – nebyť, nemať, ne-
- 干 – suchý, štít

Tento výraz opisuje veľmi mladých a neskúsených ľudí. Čínsky frazeologizmus sa môže preložiť ako „stále zapáchať od materského mlieka“.

5.1.4 Chýbajúce ekvivalenty

秋老虎	<i>qiūlǎohǔ</i>	babie leto
-----	-----------------	------------

- 秋 – jeseň
- 老虎 – tiger

Babie leto sa v čínštine vyjadruje pomocou slova 老虎 „tiger“, pretože podľa ľudí je jeho divoká povaha ľahko prirovnateľná k tomuto obdobiu a jeho prudko pražiacemu slnku (<https://kknews.cc>).

龙生龙凤生凤	<i>lóng shēng lóng fèng shēng fèng</i>	jablko nepadá ďaleko od stromu
--------	--	--------------------------------

- 龙 – drak
- 生 – porodiť, narodiť sa
- 凤 – fénix

Symboly draka a fénixa v slovenskom jazyku nemajú ani zďaleka také rozšírené konotácie, ako v čínštine, preto môže byť pre slovenského čitateľa náročné spojiť si túto

symboliku s tou slovenskou, ktorá vyobrazuje fyzickú, či povahovú podobnosť k príbuzným.

避坑落井	<i>bìkēng luòjǐng</i>	z blata do kaluže
------	-----------------------	-------------------

- 避 – vyhnúť sa
- 坑 – diera, jama
- 落 – spadnúť
- 井 – studňa

V týchto dvoch frazeologizmoch je opäť použitá iná symbolika ich hlavných častí, no ich prenesené významy sú totožné, a to „ísť zo zlej situácie do horšej“.

亡羊补牢，犹未为晚	<i>wáng yáng bǔ láo, yóu wèi wǎn</i>	lepšie neskoro ako nikdy
-----------	--------------------------------------	--------------------------

- 亡 – utiecť, stratit'
- 羊 – ovca, koza
- 补 – opraviť
- 牢 – ohrada
- 犹 – ešte stále
- 未 – nemať, nebyť, ne-
- 为 – stať sa, byť
- 晚 – neskorý, večer

V čínštine tento frazeologizmus doslovne znamená „nie je neskoro opraviť ohradu, aj keď sa ovca stratila“. Slovenský výraz je omnoho všeobecnejší, no napriek tomu majú oba frazeologizmy rovnaké použitie.

死穴	<i>sǐxué</i>	Achillova päta
----	--------------	----------------

- 死 – zomrieť, byť mŕtvy
- 穴 – jaskyňa, diera, bod akupunktúry

V čínštine neexistuje výraz lexikálne podobný nášmu frazeologizmu, no významové stránky výrazov Achillova päta a 死穴 sú pri použití v kontexte totožné. Oba predstavujú niekoho najzraniteľnejšiu časť.

糖衣炮弹	<i>tángyī pàodàn</i>	ťahať medové motúzy popod fúzy
------	----------------------	--------------------------------

- 糖 – cukor, sladkosti
- 衣 – oblečenie, vrchný odev
- 炮 – delo, kanón, trhavina
- 弹 – guľka, náboj

Čínske výrazy 糖衣 „poleva, obalené v cukre“ a 炮弹 „delová strela“ sa lexikálne veľmi približujú anglickému výrazu „sugarcoated bullet“. V slovenčine však pre tento prenesený význam používame lexikálne rozličný frazeologizmus.

小题大做	<i>xiǎotí dàzuò</i>	robiť z komára somára
------	---------------------	-----------------------

- 小 – malý
- 题 – problém
- 大 – veľký
- 做 – robiť, stať sa

Konotácie lexém v týchto dvoch frazeologizmoch sú veľmi odlišné, no napriek tomu predstavujú jeden všeobecný význam, a to „zveličovať“.

以毒攻毒	<i>yǐdú gōngdú</i>	klin sa klinom vybíja
------	--------------------	-----------------------

- 以 – podľa, použiť, využiť
- 毒 – jed
- 攻 – napadnúť, útočiť

V tomto prípade je opäť použitá rozdielna symbolika pre vyjadrenie totožného preneseného významu, ktorým je „použiť tie isté prostriedky, ktoré niekomu uškodili, na napravenie chyby“.

小菜一碟	<i>xiǎocài yī dié</i>	je to malina
------	-----------------------	--------------

- 小 – malý
- 菜 – jedlo, pokrm
- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 碟 – tanier

Tento frazeologizmus sa viac prikláňa k anglickému „piece of cake“ a so slovenským výrazom nemá na lexikálnej rovine nič spoločné, preto nie je jednoduché ho

priradiť k slovenskému ekvivalentu. Napriek tomu všetky tri výrazy opisujú jednoduchosť, či nenáročnosť.

5.2 Frazeologické jednotky s menej frekventovaným výskytom

5.2.1 Úplné ekvivalenty

沉默是金	<i>chénmò shì jīn</i>	mlčať je zlato
------	-----------------------	----------------

- 沉 – ponárať sa, ísť smerom dolu
- 默 – byť ticho, tichý
- 是 – byť, pravdivý
- 金 – peniaze, kov, zlato

Tento frazeologizmus obsahuje výraz 沉默 „mlčanlivosť/mlčanlivý“, vďaka ktorému je možné konštatovať, že sa jedná o lexikálne aj významovo úplne totožné ekvivalenty frazeologizmov. Oba vyjadrujú, že je často rozumné ostať ticho.

谁笑到最后，谁笑得最好。	<i>shéixiàodàozuìhòu, shéixiàodezuihǎo</i>	kto sa smeje naposledy, ten sa smeje najlepšie
--------------	--	--

- 谁 – kto, niekto
- 笑 – smiať sa, úsmev
- 到 – do, ísť do/k niečomu, doraziť
- 最 – najviac, najlepšie
- 后 – zadný, rub, zadná strana, potom
- 得 – slovesná prípona s väzbou na adverbiálny komplement, vyjadrenie miery/účinku
- 好 – dobrý

Jedná sa o lexikálne totožné frazeologizmy, ktoré nesú aj rovnaký význam, a to „spokojnosť po konečnom úspechu, aj napriek počiatočnej neprajnosti iných“.

背后捅刀子	<i>bèi hòu tǒng dāozi</i>	vraziť dýku do chrbta
-------	---------------------------	-----------------------

- 背 – zadná časť tela, chrbát
- 后 – zadný, rub, zadná strana, potom
- 捅 – bodnúť, štuchnúť

- 刀子 – nôž, nožík

Opäť sa jedná o frazeologizmy s lexikálne zhodnými elementami, ktoré v celku vyjadrujú zradu alebo podlý čin.

勒紧裤带	<i>lèijǐn kùdài</i>	ut'ahovať si opasok
------	---------------------	---------------------

- 勒 – ut'ahovať, zaväzovať
- 紧 – stiahnuť, upevniť, tesný
- 裤 – nohavice
- 带 – viesť, vziať, opasok

Čínsky frazeologizmus sa skladá zo slov 勒紧 „ut'ahovať“ a 裤带 „opasok“, čo znamená že sa jedná o úplný ekvivalent k slovenskému frazeologizmu s významom „začať šetriť / uskromniť sa“.

眼中刺	<i>yǎnzhōngcì</i>	tříň v oku
-----	-------------------	------------

- 眼 – oko
- 中 – stred, uprostred, v
- 刺 – tříň, trieska

Do slovenského jazyka bol tento frazeologizmus prebratý z Biblie, no na základe nedostatočných dôkazov o jeho prebratí do čínštiny je zaradený do skupiny slov s pôvodným významom. Oba výrazy sa zhodujú lexikálne, aj sémanticky a znamenajú „príčina niekoho nepríjemností“.

女士优先	<i>nǚshì yōuxiān</i>	dámy majú prednosť
------	----------------------	--------------------

- 女士 – dáma, žena
- 优 – vynikajúci, uprednostniť
- 先 – začiatok, skôr, predtým, najskôr

Výrazy 女士 „dáma“ a 优先 „mať prednosť“ sú zhodné na lexikálnej aj významovej rovine v oboch jazykoch. Znamenajú „zdvorilostné uprednostňovanie ženského pohlavia“.

冒火	<i>màohuǒ</i>	chrlíť oheň
----	---------------	-------------

- 冒 – vypúšťať, vydávať zo seba
- 火 – oheň

Oba výrazy nesú význam „nahnevať sa / byť rozčúlený“ a zhodujú sa lexikálne, aj sémanticky.

貌美如花	<i>màoměirúhuā</i>	krásna ako kvet
------	--------------------	-----------------

- 貌 – výzor, zovňajšok
- 美 – krásny
- 如 – ako
- 花 – kvet

V tomto prípade sa opäť frazeologizmy zhodujú po všetkých stránkach, keďže výraz 貌美 v čínštine znamená „krásny, dobre vyzerajúci“. Obe prirovnania sa používajú pri opise žien s atraktívnym výzorom.

血浓于水	<i>xuèóngyúshuǐ</i>	krv je hustejšia ako voda
------	---------------------	---------------------------

- 血 – krv
- 浓 – hustý
- 于 – od, ako, vyjadrenie porovnávania
- 水 – voda

Výrazy sa zhodujú lexikálne aj sémanticky, pričom oba vypovedajú o tom, že rodinné putá sú vždy nadradenejšie nad ostatnými.

达摩克利斯剑	<i>dámókèlìsī jiàn</i>	Damoklov meč
--------	------------------------	--------------

- 达摩克利斯 – fonetická výpožička pre vlastné podstatné meno „Damokles“
- 剑 – meč

V tomto prípade ide o hybridnú výpožičku, ktorá sa skladá z fonetickej výpožičky pre vlastné podstatné meno „Damokles“ a kalku pre slovo „meč“. Ide o frazeologizmus, ktorý opisuje „bezprostredné a vždy prítomné nebezpečenstvo“.

大鱼吃小鱼	<i>dàyú chī xiǎoyú</i>	veľké ryby žeru malé
-------	------------------------	----------------------

- 大 – veľký
- 鱼 – ryba
- 吃 – jesť
- 小 – malý

V tomto prípade sa opäť jedná o úplný ekvivalent frazeologizmu, ktorý hovorí o predátorskej povahe ľudí, pričom silnejší a bohatší vždy vyhráva nad slabším a chudobnejším.

引狼入室	<i>yǐn láng rù shì</i>	pozvať vlka do domu
------	------------------------	---------------------

- 引 – viesť, vábiť, smerovať, ťahať
- 狼 – vlk
- 入 – ísť do, vstúpiť
- 室 – izba, oddelenie

Tieto frazeologizmy sa takisto zhodujú na všetkých rovinách a predstavujú spoločný význam „otvoriť dvere nepriateľovi“.

5.2.2 Čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi

见鬼去吧	<i>jiànguǐ qù ba</i>	chod' do čerta
------	----------------------	----------------

- 见 – vidieť
- 鬼 – diabol, čert, démon
- 去 – ísť
- 吧 – vetná častica vyjadrujúca nabádanie

V čínskom ekvivalente tohoto frazeologizmu sa vyskytuje morféma 见, ktorá sa v slovenskom frazeologizme nenachádza. Aj napriek tejto malej odlišnosti si sú tieto expresívne zafarbené výrazy z veľkej časti podobné a zhodujú sa aj po významovej stránke, ktorá hovorí o nahnevanom odmietaní iného človeka.

眼不见，心不烦	<i>yǎn bù jiàn, xīn bù fán</i>	čo oko nevidí, to srdce nebolí
---------	--------------------------------	--------------------------------

- 眼 – oko
- 不 – nie, zápor
- 见 – vidieť
- 心 – srdce
- 烦 – sklúčený, deprimovaný

Vynechanie neplnovýznamových slov v tomto prípade vôbec nebráni pochopeniu preneseného výrazu a odkazu oboch frazeologizmov, ktorý poukazuje na časté výhody nevedomosti.

天賜	<i>tiān cì</i>	zoslané z neba
----	----------------	----------------

- 天 – obloha, nebo, deň
- 賜 – poskytnúť, venovať

V tomto spojení sa nenachádza spojka „z“, no ostatné elementy zodpovedajú lexikálnemu významu slovenského frazeologizmu. Ten znamená „vyskytujúci sa v správnej chvíli“.

结舌	<i>jié shé</i>	mať zviazaný jazyk
----	----------------	--------------------

- 结 – uzol
- 舌 – jazyk

Oba výrazy disponujú lexikálne zhodnými časťami, no v čínskom výraze sa nenachádza slovo „mať“. Taktiež tento výraz predstavuje iný slovný druh. Oba však nesú ten istý význam, a to „nedokázať/nemôcť hovoriť“.

休戚与共	<i>xiūqī yǔgòng</i>	byť spolu v dobrom aj v zlom
------	---------------------	------------------------------

- 休 – šťastie, odpočinok
- 戚 – smútok, žiaľ, starosť
- 与 – spojka a, s, spolu
- 共 – spoločne

Aj keď sú jednotlivé morfémy v čínskom ekvivalente významovo mierne odlišné, morfémy 休 a 戚 môžu byť po spojení do jedného výrazu chápané ako „dobré a zlé“. Výraz sa tak formálne, i sémanticky zhoduje v oboch jazykoch a nesie význam „zdieľať spoločný osud za akýchkoľvek podmienok“.

催人泪下	<i>cuīrén lèixià</i>	dohnať niekoho k slzám
------	----------------------	------------------------

- 催 – nabádať
- 人 – človek, osoba
- 泪 – slza
- 下 – dolu, ísť smerom dolu

Slovenský výraz v tomto prípade na rozdiel od čínskeho nedisponuje slovom „smerom nadol“, no v ostatných morfémech sa výrazy zhodujú. Oba znamenajú „svojimi slovami alebo skutkami niekoho veľmi zarmútiť“.

冲昏头脑	<i>chōnghūn tóunǎo</i>	mozgy sa mu pomútili
------	------------------------	----------------------

- 冲 – splachovať, oplachovať, odplavovať
- 昏 – zatemňovať sa, kalieť sa
- 头 – hlava, začiatok, prvý
- 脑 – mozog

V tomto prípade môžeme výrazy 冲 a 昏 v spojitosti vyjadriť ako jeden výraz „pomútiť“, no aj tak sa čínsky ekvivalent líši od toho slovenského vynechaním zámena, čo značí, že sa nejedná o úplné ekvivalenty. Výrazy opisujú človeka, ktorý nie je schopný konať racionálne.

傻人有傻福	<i>shǎ rén yǒu shǎ fú</i>	hlúpi majú šťastie
-------	---------------------------	--------------------

- 傻 – hlúpy
- 人 – človek, osoba
- 有 – mať, vlastniť
- 福 – šťastie

Jedná sa o takmer totožné výrazy, pričom sa čínsky ekvivalent odlišuje iba duplikáciou morfémy 傻. Oba výrazy nesú ten istý význam, a to „aj nerozumné rozhodnutie môže mať pozitívny výsledok“.

5.2.3 Čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi

人非圣贤孰能无过	<i>rén fēi shèngxián, shú néng wú guò</i>	mýliť sa je ľudské
----------	---	--------------------

- 人 – človek, osoba
- 非 – nebyť, chyba, nepravda
- 圣 – svätý, svätec, zázračný človek
- 贤 – čestný, cnostný človek
- 孰 – čo, aký, ktorý
- 能 – môcť

- 无 – nebyť, nemať
- 过 – prechádzať, chyba

Tento výraz môže byť z čínskeho jazyka voľne preložený ako „Ľudia nie sú svätci, prečo sa nemôžu myliť?“. Niektoré elementy sú v oboch ekvivalentoch podobné, no väčšina sa nahrádza slovami z konotačne podobnej skupiny. Oba frazeologizmy však nesú rovnaký význam, ktorý opisuje ľudské pochybenie ako prirodzenú vlastnosť človeka a dôvod, prečo by mali byť naše každodenné chyby ospravedlniteľné.

千山万壑	<i>qiānshān wàn hè</i>	za siedmimi horami a siedmimi dolinami
------	------------------------	--

- 千 – číslovka tisíc
- 山 – hora, kopec
- 万 – číslovka desaťtisíc
- 壑 – dolina, údolie

Aj keď sa v čínskom ekvivalente nevyskytujú presne znejúce číslovky, pre čitateľa je veľmi jednoduché spojiť si tieto dva výrazy s jedným významom, ktorý predstavuje „obrovskú vzdialenosť“.

顾客就是上帝	<i>gùkè jiùshì shàngdì</i>	náš zákazník, náš pán
--------	----------------------------	-----------------------

- 顾 – navštevovať, zákazník
- 客 – hosť, zákazník, klient
- 就 – vyjadrenie dôrazu
- 是 – byť, pravdivý
- 上帝 – Boh

Tento čínsky frazeologizmus je možné preložiť ako „zákazník je Boh“. Oba frazeologizmy opisujú „nadradenosť zákazníka nad predávajúcim a potrebu jeho bezpodmienečnej spokojnosti“.

人山人海	<i>rénshān rénhǎi</i>	more ľudí
------	-----------------------	-----------

- 人 – človek, osoba
- 山 – kopec, hora
- 海 – more, veľké jazero

V tomto prípade sa druhá polovica čínskeho frazeologizmu zhoduje s tým slovenským, no v prvej časti sa objavujú morfémy, ktoré sa v slovenskom výraze nenachádzajú. Oba výrazy ale znamenajú „veľké množstvo ľudí“.

非驴非马	<i>fēilú fēimǎ</i>	ani ryba ani rak
------	--------------------	------------------

- 非 – nebyť, chyba, nepravda
- 驴 – osol
- 马 – kôň

Jedná sa o výraz, ktorého hlavné zložky boli nahradené za výrazy z podobnej skupiny slov. Namiesto slov „ryba“ a „rak“ boli použité slová 驴 a 马. Výraz znamená „ťažko kategorizovateľný“.

有其父必有其子	<i>yǒu qí fù bì yǒu qí zǐ</i>	aký otec, taký syn
---------	-------------------------------	--------------------

- 有 – mať
- 其 – jeho, jej, taký
- 父 – otec
- 必 – musieť, určite, nutne
- 子 – syn, dieťa

V tomto prípade sa, naopak, zachovali hlavné lexikálne zložky „otec“ a „syn“ a zmeny nastali v ostatných morfédoch. Čínsky aj slovenský frazeologizmus tak poukazujú na povahovú alebo výzorovú genetickú podobnosť.

泼脏水	<i>pōzàngshuǐ</i>	hádzať na niekoho špinu
-----	-------------------	-------------------------

- 泼 – vylievať, kropiť
- 脏 – špinavý
- 水 – voda

Ide o frazeologizmus s významom „ohovárať“. Sú tu použité lexikálne nie rovnaké, no podobné výrazy ako „vylievať“ namiesto „hádzať“ alebo „špinavá voda“ namiesto „špina“.

了如指掌	<i>liǎorúzhǐzhǎng</i>	poznať niekoho ako vlastné topánky
------	-----------------------	------------------------------------

- 了 – poznať, pochopiť
- 如 – ako

- 指 – prst
- 掌 – dlaň, držať v ruke

Tento frazeologizmus môže byť preložený ako „poznať niekoho, ako prsty na dlani“. Slovenčina v tomto prípade používa namiesto morfém 指 a 掌 slovo „topánky“. Výraz má význam „poznať niekoho veľmi dobre“.

忠言逆耳	<i>zhōng yán nì'ěr</i>	pravda bolí
------	------------------------	-------------

- 忠 – lojálny, oddaný
- 言 – slovo, hovoriť
- 逆 – ísť proti, naopak
- 耳 – ucho

Výrazy čínskeho frazeologizmu 忠言 „úprimná rada“ a 逆耳 „znieť nepríjemne“ naznačujú podobnosť so slovenským frazeologizmom, ktorý vyjadruje skutočnosť, že pravdivé slová sa často zle počúvajú.

己所不欲，勿施于人	<i>jǐ suǒ bù yù, wù shī yú rén</i>	čo nechceš aby iní robili tebe, nerob ani ty im
-----------	------------------------------------	---

- 己 – sám, svoj, vlastný
- 所 – to, čo ...
- 不 – nie, zápor
- 欲 – priať si
- 勿 – vyjadrenie zákazu
- 施 – vykonávať, uskutočňovať
- 于 – k, voči
- 人 – človek, osoba

Aj napriek viacerým vynechaným lexémam slovenského frazeologizmu dokážeme jednoducho určiť súvislosť medzi týmito dvomi ekvivalentami. Oba vyjadrujú odporúčanie nerobiť iným ľuďom nič také, čo by sa nám samým nepáčilo.

热锅上的蚂蚁	<i>règuōshàng de mǎyǐ</i>	mrvia sa ako mravce
--------	---------------------------	---------------------

- 热 – horúci
- 锅 – hrniec, panvica

- 上 – na, hore, ísť smerom nahor
- 的 – atributívne slovo
- 蚂蚁 – mravec

Oba výrazy obsahujú ten istý hlavný koncept, no ich ostatné lexikálne zložky sa líšia. Jedná sa o frazeologizmus opisujúci väčšiu skupinu ľudí v nepokojnom stave.

披着羊皮的狼	<i>pīzhe yángpí de láng</i>	vlk v ovčom kožuchu
--------	-----------------------------	---------------------

- 披着 – nosiac, mať oblečené okolo ramien
- 羊 – ovca, koza
- 皮 – koža, pokožka, kožušina
- 的 – atributívne slovo
- 狼 – vlk

Tento výraz je takmer identický v oboch jazykoch. Rozdiel sa nachádza v slove „nosiac“, ktorý slovenčina nepoužíva. Frazeologizmus opisuje človeka, ktorý sa javí ako neškodný, no v skutočnosti je nebezpečný alebo zlomyseľný.

与时间赛跑	<i>yǔ shíjiān sàipǎo</i>	súperiť s časom o preteky
-------	--------------------------	---------------------------

- 与 – spojka a, s
- 时间 – čas
- 赛 – súťaž, zápas, pretek
- 跑 – bežať

Čínsky výraz v tomto prípade vynecháva niektoré lexémy. Výraz znamená „nestíhať“ alebo „ponáhľať sa, pretože ostáva málo času“.

天上不会掉馅饼	<i>tiānshàng bù huì diào xiànbǐng</i>	pečené holuby z neba nepadajú
---------	---------------------------------------	-------------------------------

- 天 – obloha, nebo, deň
- 上 – hore, na, ísť smerom nahor
- 不 – nie, zápor
- 会 – vedieť, byť schopný, byť pravdepodobný
- 掉 – padat'
- 馅 – náplň, plnka

- 饼 – okrúhla placka

Výraz znamená „o každý úspech sa musíme sami pričiniť“. Slovenský frazeologizmus namiesto slova „placka“ používa slovo „holub“.

飘洋过海	<i>piāo yángguò hǎi</i>	cez hory, cez doly
------	-------------------------	--------------------

- 飘 – plávať po hladine, byť unášaný
- 洋 – oceán,
- 过 – prechádzať
- 海 – more, veľké jazero

Čínsky výraz použil významovo iné slová, no celkový význam sa tým nemení a oba frazeologizmy znamenajú „veľká vzdialenosť“.

积非成是	<i>jī fēi chéng shì</i>	stokrát opakovaná lož sa stane pravdou
------	-------------------------	--

- 积 – hromadiť, dlhotrvajúci
- 非 – nebyť, chyba, nepravda
- 成 – dosiahnuť, výsledok, stať sa, zmeniť sa
- 是 – byť, pravdivý

Slovenský výraz používa číslovku, ktorá sa v čínskom výraze nenachádza, no ostatné lexémy sa buď zhodujú alebo aspoň významovo podobajú. Frazeologizmus znamená, že pokiaľ budeme dostatočne dlho zakrývať pravdu, ľudia jej začnú veriť.

美若天仙	<i>měi ruò tiānxiān</i>	krásna ako anjel
------	-------------------------	------------------

- 美 – krásny
- 若 – ako
- 天 – nebo, obloha, deň
- 仙 – nebeská bytosť

Tieto frazeologizmy sú takmer totožné v slovenskom aj čínskom jazyku. Jediná odlišnosť sa týka výrazu 天仙, ktorý v čínštine predstavuje slovo „bohyňa“ alebo „nebeská bytosť“ namiesto slovenského špecifickejšieho ekvivalentu „anjel“. Výraz sa používa v oboch jazykoch pri skladaní komplimentov ženám.

吃一堑，长一智	<i>chī yī qiàn, zhǎng yī zhì</i>	chybami sa človek učí
---------	----------------------------------	-----------------------

- 吃 – jesť, vyjadrenie pasívu

- 一 – číslovka jeden, jediný, prvý
- 堑 – priekopa, priepasť
- 长 – rásť, vyvinúť, nadobúdať
- 智 – múdrosť, inteligencia

Schopnosť nájsť súvislosť medzi čínskym a slovenským frazeologizmom je v tomto prípade diskutabilná. Podobnosť môžeme vidieť v spojení 长—智 „nadobúdať múdrosť“ t. j. „učiť sa“, no prvá polovica frazeologizmu sa slovenskému ekvivalentu lexikálne vôbec nepribližuje. Oba však znamenajú „nutnosť pochybiť pre budúce získanie skúseností“.

百年不遇	<i>bǎinián bùyù</i>	sto rokov nevidieť
------	---------------------	--------------------

- 百 – sto, početný
- 年 – rok, ročný, vek
- 不 – nie, záporu
- 遇 – stretnúť, stretnúť sa, príležitosť, šanca

Miernu rozličnosť sa vyskytuje v slove 遇, ktoré neznamená vidieť ale stretnúť. Po sémantickej stránke sú však tieto frazeologizmy totožné a vyjadrujú „niečo, čo sa deje iba veľmi zriedka“.

心如铁石	<i>xīn rú tiěshí</i>	mať srdce ako kameň
------	----------------------	---------------------

- 心 – srdce
- 如 – ako
- 铁 – železo
- 石 – kameň

Rozdiel môžeme vidieť v pridaní slova 铁, ktoré sa v slovenskom výraze nevyskytuje. Oba výrazy opisujú chladného, bezcitného človeka.

以泪洗面	<i>yǐ lèi xǐmiàn</i>	topiť sa vo vlastných slzách
------	----------------------	------------------------------

- 以 – použiť, využiť, podľa
- 泪 – slza
- 洗 – umývať, kúpať
- 面 – tvár

V tomto prípade sa vyskytujú lexikálne odlišnosti napríklad v podobe vynechania slovesa „topiť sa“. Oba výrazy znamenajú „náramne plakať“.

雨过天晴	<i>yǔguò tiān qíng</i>	po daždi zas slnko svieti
------	------------------------	---------------------------

- 雨 – dážď
- 过 – prechádzať, uplynúť
- 天 – nebo, obloha, deň
- 晴 – čistý, jasný

Ide o dva významovo rovnaké frazeologizmy vyjadrujúce „nádej“, ktoré sa odlišujú použitím výrazov „slnko“ a „jasná obloha“.

借酒浇愁	<i>jièjiǔ jiāochóu</i>	utopiť smútok v alkohole
------	------------------------	--------------------------

- 借 – využiť
- 酒 – alkohol, víno
- 浇 – zalievať, naliať na, zavlažiť
- 愁 – trápiť sa, smútok

Čínsky výraz používa na rozdiel od slovenského výrazu slovo 浇 „zalievať“, namiesto slova „utopiť“ a znamenajú „piť alkohol so zámerom zabudnúť na zlé zážitky“.

种瓜得瓜，种豆得豆	<i>zhǒng guā dé guā, zhǒng dòu dé dòu</i>	čo si kto zaseje, to si aj zožne
-----------	---	----------------------------------

- 种 – vysádzať
- 瓜 – tekvicové rastliny, melón
- 得 – získať, dostať, pasovať
- 豆 – bôb, strukovina

Čínsky ekvivalent obsahuje podrobnejší popis lexém, no pre jeho pochopenie to nepredstavuje problém, skôr naopak. Výrazy znamenajú „nakoniec bude potrebné čeliť následkom svojich činov“.

潘多拉魔盒	<i>pānduōlā mó hé</i>	Pandorina skrinka
-------	-----------------------	-------------------

- 潘多拉 – fonetická výpožička pre vlastné podstatné meno „Pandora“
- 魔 – zlý duch, démon
- 盒 – skrinka, krabica, púzdro

Tento výraz je gréckeho pôvodu a predstavuje „niečo, čo vytvára mnoho ďalších, neočakávaných problémov“. Jedná sa o hybridnú výpožičku zloženú z fonetického prepisu slova „Pandora“, kalku 盒 pre slovo „skrinka“ a čínskeho výrazu 魔.

寸金难买寸光阴	<i>cùn jīn nán mǎi cùn guāngyīn</i>	za peniaze si čas nekúpiš
---------	-------------------------------------	---------------------------

- 寸 – malé množstvo, palec (čínska mierová jednotka)
- 金 – peniaze, kov, zlato
- 难 – ťažký, náročný
- 买 – kúpiť
- 光阴 – čas

Aj napriek miernym lexikálnym odlišnostiam sú si oba výrazy veľmi podobné. Ich význam prirovnáva čas k najdôležitejšej veličine na svete.

玩火自焚	<i>wánhuǒ zìfēn</i>	kto sa hrá s ohňom, ľahko sa popáli
------	---------------------	-------------------------------------

- 玩 – hrať sa
- 火 – oheň
- 自 – sám, osobne, vlastný
- 焚 – spáliť, zhorieť

Slovo „ľahko“ je síce v čínskom výraze vynechané, no na jeho význame to nič nemení. Frazeologizmy nesú rovnaký odkaz a poukazujú na predvídateľnosť riskantných situácií.

浑水摸鱼	<i>húnshuǐ mōyú</i>	v mútnej vode je dobré ryby lapať
------	---------------------	-----------------------------------

- 浑 – kalný, špinavý
- 水 – voda
- 摸 – loviť
- 鱼 – ryby

Rovnako ako aj v predošlom výraze, ani v tomto chýbajúce zložky neovplyvnia celkovú sémantickú zhodu slovenského a čínskeho ekvivalentu. Oba znamenajú „mať prospech z vyhrotenej situácie“.

酒言酒语	<i>jiǔyánjiǔyǔ</i>	mať opité reči
------	--------------------	----------------

- 酒 – alkohol, víno
- 言 – slovo, hovoriť
- 语 – jazyk, fráza

Oba jazyky používajú významovo príbuzné slová na vyjadrenie tej istej myšlienky. Opité reči opisujú štýl komunikácie človeka po požití alkoholu.

杯酒言欢	<i>bēijiǔyánhuān</i>	pohár vína jazýček rozvíňa
------	----------------------	----------------------------

- 杯 – šálka, hrnček
- 酒 – alkohol, víno
- 言 – slovo, hovoriť
- 欢 – veselý, radostný, čulý

Na základe zhodných lexém vieme aj napriek rozličnej druhej časti čínskeho frazeologizmu určiť spojitosť oboch výrazov. Znamenajú zhovorčivosť po požití alkoholu.

见风转舵	<i>jiàn fēng zhuǎnduò</i>	ako vietor duje, tak plachty obracajú
------	---------------------------	---------------------------------------

- 见 – vidieť
- 风 – vietor
- 转 – otočiť
- 舵 – kormidlo

Čínsky výraz v tomto prípade nahrádza slovo „plachta“ slovom 舵 „kormidlo“, pričom význam celého frazeologizmu zostáva nezmenený. Znamená „prispôbiť sa situácii“.

5.2.4 Chýbajúce ekvivalenty

纸包不住火	<i>zhǐ bāobùzhù huǒ</i>	lož má krátke nohy
-------	-------------------------	--------------------

- 纸 – papier
- 包 – žiť, zabaliť
- 不 – nie, zápor
- 住 – žiť, zostať

- 火 – oheň

Z dôvodu mimoriadne vysokej odlišnosti jednotlivých lexém je náročné určiť význam čínskeho frazeologizmu a nájsť mu slovenský ekvivalent. Mohol by byť voľne preložený ako „v papieri zabalený oheň aj tak unikne“ a nesie ten istý význam ako slovenský, a to „pravda vždy vyjde najavo“.

化干戈为玉帛	<i>huà gāngē wéi yùbó</i>	zakopať vojnovú sekeru
--------	---------------------------	------------------------

- 化 – vymeniť, zmeniť
- 干 – suchý, štít
- 戈 – kopia, oštep
- 为 – stať sa, byť
- 玉 – nefrit
- 帛 – hodváb

Tento frazeologizmus má síce rozličné lexikálne zložky, no ich jednotný význam je zhodný s významom slovenského frazeologizmu. Veľmi voľne sa môže tento frazeologizmus preložiť ako „vymeniť zbrane za dary“. Oba ekvivalenty sa používajú pre vyjadrenie ukončenia konfliktu.

会哭的孩子有奶吃	<i>huìkūdeháiziyǒunǎichī</i>	kto sa hanbí, má prázdne gamby
----------	------------------------------	--------------------------------

- 会 – vedieť, byť schopný
- 哭 – plakať
- 的 – atributívne slovo
- 孩子 – dieťa
- 有 – mať
- 奶 – mlieko, prsia
- 吃 – jesť

Čínsky výraz hovorí o dieťati, ktoré si plačom vydobyje mlieko a slovenský zas vo všeobecnosti rozpráva o nutnosti nebáť sa prehovoriť, pokiaľ chceme niečo dosiahnuť. Prenesený význam oboch výrazov sa však zhoduje.

马好不在鞍，人好不在衫	<i>mǎ hǎobù zài ān, rén hǎobù zài shān</i>	nesúť knihu podľa obalu
-------------	--	-------------------------

- 马 – kôň
- 好 – dobrý
- 不 – nie, zápor
- 在 – v, na
- 鞍 – sedlo
- 人 – človek, osoba
- 衫 – vrchný odev, košeľa

Čínsky výraz je možné preložiť ako „hodnota koňa sa neurčuje podľa jeho sedla“, pričom slovenský výraz na opísanie toho istého významu používa koncept knihy. Oba výrazy znamenajú „zovňajšok pri posudzovaní vlastností nehrá rolu“.

骑驴看唱本——走着瞧	<i>qí lú kàn chàngběn—— zǒuzhe qiáo</i>	vyčkaj času, ako hus klasu
------------	---	----------------------------

- 骑 – jazdiť, ísť (na koni)
- 驴 – osol
- 看 – pozeráť, čítať
- 唱本 – libreto opera
- 走 – ísť, kráčať
- 着 – častica vyjadrujúca priebehovosť deja
- 瞧 – pozeráť sa

Tento frazeologizmus môže byť preložený ako „čítať knihu na chrbte osla – ísť a čítať“. Čítať takúto knihu počas jazdy evokuje skutočnosť, že nechávame veciam voľný priebeh. V čínštine tento výraz znamená „počkaj a uvidíš“ alebo „na výsledok si treba počkať“. So slovenským výrazom je na základe lexikálnych podobností len ťažko spojitelný, no v skutočnosti oba výrazy vyjadrujú to isté (Yin, 2006, s. 117).

太阳从西边出来	<i>tàiyáng cóng xī biān chūlai</i>	keď naprší a uschne
---------	------------------------------------	---------------------

- 太阳 – slnko
- 从 – od, z
- 西 – západ
- 边 – strana
- 出 – vychádzať

- 来 – prísť, orientácia smerom k hovoriacemu

V tomto prípade spomínajú oba ekvivalenty koncept počasia, no to je ich jediná spoločná črta. Oba síce vyjadrujú nepravdepodobnú situáciu, no po lexikálnej stránke nemajú nič spoločné.

三天不打，上房揭瓦	<i>sān tiān bù dǎ, shàng fáng jiē wǎ</i>	ohýbaj ma mamko, pokiaľ som ja Janko
-----------	--	--------------------------------------

- 三 – číslovka tri
- 天 – deň, obloha, nebo
- 不 – nie, zápor
- 打 – biť, udierať
- 上 – hore, na, ísť smerom nahor
- 房 – dom, budova
- 揭 – odnímať, sňať, odlepiť
- 瓦 – strešné škridle

Tento čínsky frazeologizmus je možné preložiť ako „tri dni dieťa nebi a vytrhá ti strechu“. Jeho slovenský ekvivalent znamená „je dobré byť prísny, kým je dieťa malé, lebo keď vyrastie, nebude sa dať prevychovať“.

说到曹操，曹操就到	<i>shuō dào cáocāo, cáocāo jiù dào</i>	spomeň čerta a je tu
-----------	--	----------------------

- 说 – povedať
- 到 – doraziť
- 曹操 – vlastné podstatné meno Cao Cao
- 就 – už, len, naznačuje krátku dobu

Cao Cao bol slávny čínsky obávaný generál v období Troch kráľovstiev (Giles, 1892, s.1010). Čínsky ekvivalent pre slovo „čert“ v tomto význame predstavuje reálnu osobu, ktorá bola natoľko obávaná, že sa jej meno zapísalo do ľudovej slovesnosti. Oba výrazy opisujú situáciu, pri ktorej sa spomínaná osoba nečakane zjaví.

茄子	<i>qiézi</i>	povedz/povedzte syr
----	--------------	---------------------

- 茄子 – baklažán

Prenesený význam výrazu „povedať syr“ znamená „usmiať sa pri fotografovaní“. V čínštine je zaužívaný výraz 茄子 „baklažán“, podobne znejúci anglickému výrazu „cheese“, ktorý sa taktiež používa pro fotografovaní. Môžeme teda predpokladať, že ide o fonetickú výpožičku z anglického jazyka.

6 ANALÝZA KORPUSU

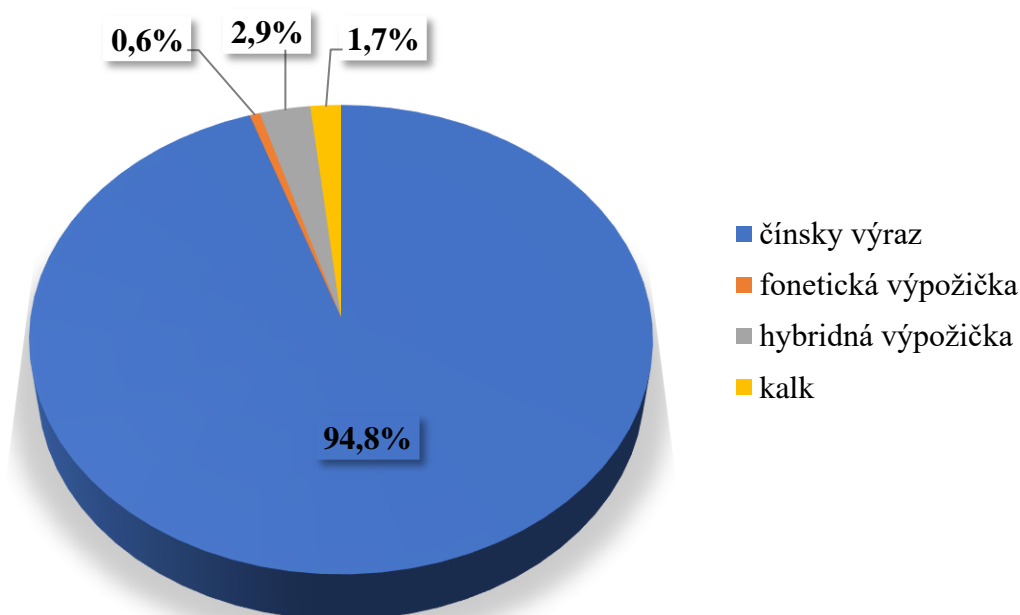
6.1 Lexikologická analýza

Korpus pozostáva zo 173 frazeologických jednotiek. Ako už bolo spomenuté, je nepravdepodobné, že by som pri tejto skupine slov narazila na vysoký počet výpožičiek. Vo všetkých analyzovaných výrazoch sa prebraté slová vyskytovali len 9-krát, čo predstavuje 5,2% z celkového počtu. Z toho sa hybridné výpožičky v korpuse vyskytovali dohromady 5-krát, čo predstavuje 2,9%, kalk sa objavil 3-krát (1,7%) a fonetická výpožička 1-krát (0,6%). Pôvodne čínskych bolo 164 výrazov, čo predstavuje 94,8%.

Tabuľka č. 1 – Lexikologická analýza: Pôvod výrazov

čínsky výraz	164
fonetická výpožička	1
hybridná výpožička	5
kalk	3

Graf č. 1 – Lexikologická analýza: Pôvod výrazov

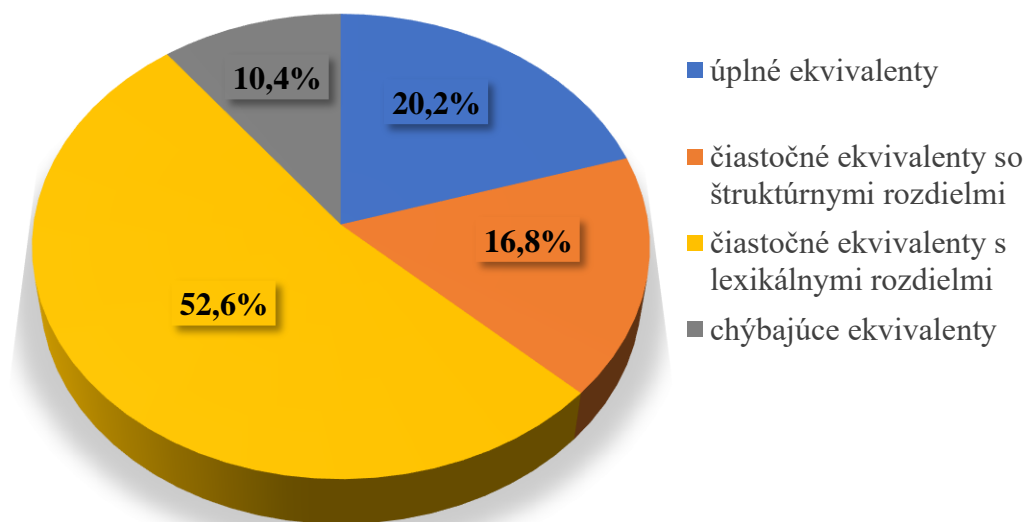
6.2 Analýza ekvivalentnosti

V celom korpuse mali najväčšie zastúpenie čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi, ktorých bolo dohromady 91, čo predstavuje 52,3%. Nasledovali úplné ekvivalenty, ktoré sa v korpuse vyskytovali 35-krát, čo je 21,3% a za nimi čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi, ktoré predstavovali 29 položiek, čo je 16,1% z celkového počtu. Najmenšiu časť tvorili chýbajúce ekvivalenty, ktorých bolo 18, čiže 10,3%. Tieto zahŕňali aj tie frazeologizmy, ktoré síce nemali rovnakú formu, no v oboch jazykoch sa nachádzal zhodný význam ich celkového obrazného pomenovania.

Tabuľka č. 2 – Analýza ekvivalentnosti

úplné ekvivalenty	37
čiastočné ekvivalenty so štruktúrnymi rozdielmi	28
čiastočné ekvivalenty s lexikálnymi rozdielmi	91
chýbajúce ekvivalenty	18

Graf č. 2 – Analýza ekvivalentnosti

ZÁVER

Cieľom tejto práce bolo lexikologicky analyzovať čínske ekvivalenty slovenských frazeologických jednotiek. Korpus pozostáva z vybraných frazeologizmov viacerých frazeologických slovníkov a zbierok, pričom som sa sústredila najmä na také frazeologizmy, ktorých čínske ekvivalenty sa v značnej miere zhodujú so slovenskými. Jednak som sa snažila zistiť, ktoré z nich sa radili do prebratých výrazov a ktoré do pôvodne čínskych výrazov, a jednak som hľadala spojitosť medzi čínskou a slovenskou frazeológiou, najmä na lexikálnej úrovni.

Skúmaných frazeologizmov v rámci korpusu bolo dohromady 173, z ktorých iba 9 bolo prevzatých z iného jazyka. Pôvod výpožičiek siahal zväčša do mytológie alebo bol biblického charakteru. Prevažná časť z nich obsahovala foneticky prevzatý element.

Čo sa týka ekvivalentnosti, došla som k zaujímavému záveru, že v slovenskom jazyku sa nachádza pomerne veľké množstvo frazeologizmov, ktoré sú totožné s tými čínskymi na lexikálnej, sémantickej i konotačnej úrovni. V rámci korpusu tejto práce ich bolo 21%. Ďalších 68% tvorili frazeologizmy s aspoň jedným zhodujúcim sa plnovýznamovým prvkom. Vysvitlo, že zvyklosti našich kultúr nie sú až také odlišné, a až na niekoľko výnimiek sa z vybraných frazeologizmov dalo po analýze morfému vydedukovať, aký je ich prenesený význam, a tak ich jednoduchšie priradiť k slovenskému ekvivalentu.

RESUMÉ

The aim of this thesis is lexicological analysis of Chinese idioms. It is based on a corpus consisting of 173 phraseological units in total, which is then divided into two main parts according to their frequency of use in the Slovak national corpus. Each of these two parts is further divided into four categories including Total equivalents, Partial equivalents with structural differences, Partial equivalents with lexical differences and Missing equivalents. Every entry is analysed and contains explanations of the meaning of its morphemes. According to this it is determined whether the phraseological unit is an original Chinese expression, or a loanword. Then the equivalency of the unit as a whole is analysed in accordance with its slovak language counterpart. The aim is to determine the extent of lexical similarity in Slovak and Chinese idioms.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

BAKER, M., 1992. *In other Words: A coursebook of translation*. New York: Routledge, 304 s. ISBN 0-415-03086-2.

BAYNE, P. M., 1921. *Chinese Biological Metaphors*. Canadian nethodist mission press, 53 s. Dostupné také z: <https://digitalrepository.lib.hku.hk/catalog/4x51jk78t#?c=&m=&s=&cv=2&xywh=-321%2C46%2C1941%2C1104>

BENYI, G., 2018. *Modern Chinese Lexicology*. New York: Routledge, 242 s. ISBN 978-1-138-57661-2.

ČERMÁK, F., 1982. *Idiomatika a frazeologie češtiny: skriptum pro posl. filozof. fak. Univ. Karlovy*. Praha: Univerzita Karlova, 239 s.

FIEDLER, S. 2013. *Phraseological Units of Biblical Origin in English and German. Research on Phraseology Across Continents*. Vyd. 2.

GAVRILOVIČ, D., GRAŠAR, J. A. a NIKOLIČ, E., 2012. Wreath - Its use and meaning in ancient visual culture. *Religion and Tolerance: Journal of the Center for Empirical Researches on Religion*, 10. vyd. Novi Sad: Ministry of Education and Science. ISSN 1451–8759.

HALLIDAY, M. A. K. a C. YALLOP, 2007. *Lexicology: a short introduction*. London: Continuum, 117 s. ISBN 978-0-8264-9479-5.

HAUSER, P., 1980. *Nauka o slovní zásobě*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 192 s. 14-475-80.

LEBEDEVA, D. S. 2020. Defining phraseology in Chinese linguistics: types of fraseological units in Chinese and Russian linguistics. *Urgent problems of modern society*. Zv. XVII.

MIHÁL, J. 1959. Zo slovenskej frazeológie. *Slovenská reč*. Zv. XXIV, 5.

MLACEK, J., 1984. *Slovenská frazeológia*. 2. dopl. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. 87-231-84.

NOVOTNÁ, Zdenka. Contributions to the Study of Loan-Words and Hybrid Words in Modern Chinese. *Archiv Orientální*. 1967, roč. 35, s. 613-648.

PACKARD, Jerome L.. The Morphology of Chinese: A Linguistic and Cognitive Approach. Cambridge University Press, 2000. 335 s. ISBN: 7-5600-2519-6.

SINCLAIR, J., 2004. *Trust the Text: Language, Corpus and Discourse*. New York: Routledge, 224 s. ISBN 978-1-134-36991-1.

SOLANO, R., 2013. *From Idiom Variants to Open-Slot Idioms: Close-Ended and Open-Ended Variational Paradigms*. Vyd. 2. Bialystok.

SUOGUI, L., 2008. *A Cognitive Approach to Foreign-inspired Chinese Terms*. Sydney, 326 s. Dizertačná práca. University of Western Sydney.

VALINA, O., 2018. *Ani ryba, ani rak: 40 idiomů ve 24 evropských jazycích*. Ilustroval Jitka F. M. HOLEČKOVÁ. Praha: Fragment, 110 s. ISBN 978-80-253-3886-5.

YURONG, H., 2017. On the Translation of English Hard News under Inter-cultural Background. *Journal of Language Teaching and Research*. Gansu: Lanzhou City University, (2), 297-305. Vol. 8.

YIN, B., ed., 2006. *100 Chinese two-part allegorical sayings*. 5th ed. Beijing: Sinolingua, 200 s. Gems of the Chinese language through the ages. ISBN 7-80052-710-7.

YIN, B., ed., 2006. *100 pearls of Chinese wisdom: Yan yu 100*. 5th ed. Beijing: Sinolingua, 200 s. Gems of the Chinese language through the ages. ISBN 7-80052-709-3.

Jazyková kultúra a frazeológia. SMIEŠKOVÁ, E. 1969. 9, Bratislava : Orgán Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra, 1969, KULTÚRA SLOVA, Zv. 3.

Sväté písmo: Starého i nového zákona, 2004. 6. vyd. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2331 s. ISBN 80-7162-448-9.

On the Translation of English Hard News under Inter-cultural Background. Yurong, H. 2017. No. 2, Gansu : Lanzhou City University, 2017, Journal of Language Teaching and Research, s. 297-305. Vol. 8. ISSN 1798-4769.

SLOVNÍKY:

ČERMÁK, F., HRONEK, J. a MACHAČ, J., ed., 2009. *Slovník české frazeologie a idiomatiky*. 1, Přirovnání. Praha: Leda, 507 s. ISBN 978-80-7335-216-5.

GILES, H. A., 1892. *A Chinese-English Dictionary*. London: B. Quaritch, 1415 s.

霍玉珍 a 覃方行, ed., 2019. *Stručný česko-čínský slovník přísloví a pořekadel*. Peking, 256 s. ISBN 978-7-5213-1044-3.

JIAO, L. a STONE, B. M., 2014. *500 Common Chinese Proverbs and Colloquial Expressions: An annotated frequency dictionary*. New York: Routledge, 448 s. ISBN 978-0415-50149-1.

KLEEMAN, J. a YU, H., ed., 2010. *Niujin Ying Han Han Ying ci dian: Ying Han - Han Ying = The Oxford chinese dictionary : English-Chinese - Chinese-English*. Oxford: Oxford University Press, xxviii, 1013 s. ISBN 978-0-19-920761-9.

LOTKO, E., 2003. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 128 s. ISBN 80-244-0720-5.

ROHSENOW, J. S., 2003. *ABC dictionary of Chinese proverbs: Han ying yanyu cidian*. Paperback edition. Honolulu: University of Hawai'i Press, xxvi, 239 s. ABC Chinese dictionary series. ISBN 0-8248-2770-8.

SMIEŠKOVÁ, E., 1988. *Malý frazeologický slovník: učební příručka na vyučovanie slovenského jazyka a literatúry v 6.-8. ročníku základnej školy s vyučovacím jazykom slovenským*. 4. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo. 067-490-88.

VOCHALA, J., 2003. *Čínsko-český, česko-čínský slovník*. Praha: Leda, 614 s. ISBN 80-7335-011-4.

INTERNETOVÉ SLOVNÍKY A ZDROJE:

<https://www.baidu.com>

<https://www.collinsdictionary.com>

<https://www.etymonline.com>

<https://kknews.cc/news/999py8l.html#:~:text=%E4%BF%97%E8%A9%B1%E8%AA%AA%E3%80%8C%E8%99%95%E6%9A%91%E6%AD%A3%E7%95%B6%E6%9A%91%EF%BC%8C%E5%8B%9D%E4%BC%BC%E7%A7%8B%E8%80%81%E8%99%8E%E3%80%8D%E3%80%82&text=%E5%9B%A0%E7%82%BA%E5%9C%A8%E9%80%99%E6%AE%B5%E6%99%82%E9%96%93,%E6%AE%B5%E6%99%82%E9%96%93%E7%82%BA%E3%80%8C%E7%A7%8B%E8%80%81%E8%99%8E%E3%80%8D%E3%80%82>

www.sketchengine.eu

<http://dict.youdao.com>

<http://www.zhongwen.com>

ELEKTRONICKÉ SLOVNÍKY:

Pleco Inc. Pleco Chinese Dictionary [mobilná aplikácia]. Version 3.2.79.[prístup 4. januára 2021]. Dostupné z: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.pleco.chinesesystem>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1: Slovensko-čínsky frazeologický slovník

PRÍLOHY

Príloha č. 1: SLOVENSKO-ČÍNSKY FRAZEOLOGICKÝ SLOVNÍK

Achillova päta	死穴	<i>sǐxué</i>
ako blesk z jasného neba	晴天霹雳	<i>qíngtiān pīlì</i>
ako ryba na suchu	枯鱼	<i>kūyú</i>
	涸辙之鲋	<i>hézhézhīfù</i>
ako ryba vo vode	如鱼得水	<i>rúyúdéshuǐ</i>
ako vietor duje, tak plachty obracajú	见风转舵	<i>jiàn fēng zhuǎnduò</i>
aký otec, taký syn	有其父必有其子	<i>yǒu qí fù bì yǒu qí zǐ</i>
ani ryba ani rak	非驴非马	<i>fēilú fēimǎ</i>
babie leto	秋老虎	<i>qiūlǎohǔ</i>
bez chrbtovej kosti	没骨头	<i>méi gǔtou</i>
bez práce nie sú koláče	不劳无获	<i>bùláo wúhuò</i>
bez slova	不声不响	<i>bù shēng bù xiǎng</i>
bez stopy	无影无踪	<i>wú yǐng wú zōng</i>
bod mrazu	冰点	<i>bīng diǎn</i>
byť samé ucho	侧耳倾听	<i>cè'ěr qīng tīng</i>
byť suchý / byť suchár	干燥无味	<i>gānzào wúwèi</i>
byť spolu v dobrom aj v zlom	休戚与共	<i>xiūqī yǔgòng</i>
cez hory, cez doly	飘洋过海	<i>piāo yángguò hǎi</i>
čas letí	时光飞逝	<i>shíguāng fēishì</i>
čas sú peniaze	时间就是金钱	<i>shíjiān jiùshì jīnqián</i>
čierna ovca rodiny	害群之马	<i>hàiqúnzhīmǎ</i>
čierne na bielom	白纸黑字	<i>báizhǐhēizi</i>
človek mieni, pán Boh mení	谋事在人，成事在天	<i>móushì zài rén, chéngshì zài tiān</i>
čo môžeš urobiť dnes , neodkladaj na zajtra	今日事今日毕	<i>jīnrì shì jīnrì bì</i>
čo na srdci to na jazyku	心口如一	<i>xīnkǒu rúyī</i>
čo nechceš aby iní robili tebe, nerob ani ty im	己所不欲，勿施于人	<i>jǐ suǒ bù yù, wù shī yú rén</i>
čo oko nevidí, to srdce nebolí	眼不见，心不烦	<i>yǎn bù jiàn, xīn bù fán</i>

čo si kto zaseje, to si aj zožne	种瓜得瓜, 种豆得豆	zhǒng guā dé guā, zhǒng dòu dé dòu
Damoklov meč	达摩克利斯剑	dámókèlìsī jiàn
dámy majú prednosť	女士优先	nǚshì yōuxiān
diabolský plán	鬼主意	guǐ zhǔyì
diamantová svadba	金刚石婚	jīngāngshíhūn
dohnať niekoho k slzám	催人泪下	cuīrén lèixià
gúľať očami	翻白眼	fānbáiyǎn
hádzat' na niekoho špinu	泼脏水	pōzàngshuǐ
hľadať ihlu v kope sena	大海捞针	dàhǎi lāozhēn
hlboko v srdci	内心深处	nèi xīn shēn chù
hlúpi majú šťastie	傻人有傻福	shǎ rén yǒu shǎ fú
hrať tú istú pieseň dokola	重弹老调	chóng tán lǎodiào
husia koža	鸡皮疙瘩	jīpí gēda
chod' do čerta	见鬼去吧	jiànguǐ qù ba
chodiť po špičkách	蹑手蹑脚	nièshǒunièjiǎo
chflit' oheň	冒火	màohuǒ
chybami sa človek učí	吃一堑, 长一智	chī yī qiàn, zhǎng yī zhì
iba kvapka v mori	沧海一粟	cāng hǎi yī sù
jablko nepadá ďaleko od stromu	龙生龙凤生凤	lóng shēng lóng fēng shēng fēng
je to malina	小菜一碟	xiǎocài yī dié
jedným uchom dnu a druhým von	左耳入右耳出	zuǒ ěr rù yòu ěr chū
	耳边风	ěrbiānfēng
kameň úrazu	绊脚石	bànjiǎoshí
každý začiatok je ťažký	万事开头难	wànshì kāitóu nán
kde je vôľa, tam je cesta	有志者事竟成	yǒu zhì zhě shì jìng chéng
keď naprší a uschne	太阳从西边出来	tàiyáng cóng xī biān chūlai
klin sa klinom vybíja	以毒攻毒	yǐdú gōngdú
kopať si vlastný hrob	自掘坟墓	zìjué fénmù
kosť a koža	皮包骨头	píbāo gǔtou
kráčať po tenkom ľade	如履薄冰	rúlǚ bóbīng
krásna ako anjel	美若天仙	měi ruò tiānxiān
krásna ako kvet	貌美如花	mào měirúhuā
krv je hustejšia ako voda	血浓于水	xuè nóng yú shuǐ
kto sa hanbí, má prázdne gamby	会哭的孩子有奶吃	huì kū de hái zǐ yǒu nǎi chī

kto sa hrá s ohňom, ľahko sa popáli	玩火自焚	wánhuǒ zìfén
kto sa smeje naposledy, ten sa smeje najlepšie	谁笑到最后, 谁笑得最好。	shéixiàodàozuìhòu, shéixiàodezuìhǎo
kto skôr príde, ten skôr melie	先到先得	xiāndào xiāndé
	捷足先登	jiézú xiāndēng
kuť železo za horúca	趁热打铁	chèn rè dǎ tiě
ľahké ako facka	易如反掌	yì rú fǎnzhǎng
láska na prvý pohľad	一见钟情	yījiàn zhōngqíng
leje ako z krhly	大雨如注	dà yǔ rú zhù
lepšie jedenkrát vidieť ako stokrát počuť	百闻不如一见	bǎi wén bù rú yī jiàn
lepšie neskoro ako nikdy	亡羊补牢, 犹未为晚	wáng yáng bǔ láo, yóu wèi wèi wǎn
lož má krátke nohy	纸包不住火	zhǐ bāo bù zhù huǒ
mať mäkké srdce	心肠软	xīn cháng ruǎn
mať mlieko na brade	乳臭未干	rǔ xiù wèi gān
mať opité reči	酒言酒语	jiǔ yán jiǔ yǔ
mať osí pás	蜂腰猿背	fēng yāo yuán bèi
mať ostrý jazyk	刀子嘴	dāo zi zuǐ
mať srdce ako kameň	心如铁石	xīn rú tiě shí
mať srdce z kameňa	铁石心肠	tiě shí xīn cháng
mať zviazaný jazyk	结舌	jié shé
medzi riadkami	字里行间	zì lǐ háng jiān
mihnutím oka	转眼之间	zhuǎn yǎn zhī jiān
mlčať je zlato	沉默是金	chén mò shì jīn
more ľudí	人山人海	rén shān rén hǎi
mozgy sa mu pomútili	冲昏头脑	chōng hūn tóu nǎo
môcť (ich) na prstoch spočítať	屈指可数	qū zhǐ kě shù
mŕtvy bod	死点	sǐ diǎn
mrvia sa ako mravce	热锅上的蚂蚁	rè guō shàng de mǎ yǐ
mýliť sa je ľudské	人非圣贤孰能无过	rén fēi shèng xián, shú néng wú guò
na život a na smrť	生死与共	shēng sǐ yǔ gòng
naš zákazník, náš pán	顾客就是上帝	gù kè jiù shì shàng dì

nesúd' knihu podľa obalu	马好不在鞍，人好不在衫	<i>mǎ hǎobù zài ān, rén hǎobù zài shān</i>
nie je všetko zlato, čo sa blyští	银样蜡枪头	<i>yínyàng làqiāngtóu</i>
niet cesty späť	无路可退	<i>wúlùkětuì</i>
obetný baránok	替罪羔羊	<i>tì zuì gāoyáng</i>
od hlavy po päty	从头到脚	<i>cóng tóu dào jiǎo</i>
odvážnym šťastie praje	幸运垂青勇者	<i>xìngyùn chuíqīng yǒngzhě</i>
ohýbaj ma mamko, pokiaľ som ja Janko	三天不打，上房揭瓦	<i>sān tiān bù dǎ, shàng fáng jiē wǎ</i>
oko za oko, zub za zub	以眼还眼，以牙还牙。	<i>yǐ yǎn hái yǎn, yǐ yá hái yá</i>
otvoriť zadné dverka	开后门	<i>kāihòumén</i>
páliť mosty	过河拆桥	<i>guòhé chāiqiáo</i>
Pandorina skrinka	潘多拉魔盒	<i>pānduōlā mó hé</i>
pečené holuby z neba neпадajú	天上不会掉馅饼	<i>tiānshàng bù huì diào xiàn bǐng</i>
plávať proti prúdu	逆水行舟	<i>nìshuǐ xíngzhōu</i>
	逆流而上	<i>nìliú 'érshàng</i>
plávať s prúdom	随波逐流	<i>suíbō zhúliú</i>
po daždi zas slnko svieti	雨过天晴	<i>yǔguò tiān qíng</i>
pohár vína jazýček rozvíňa	杯酒言欢	<i>bēijiǔyánhuān</i>
pomaly ďalej zájdeš	细水长流	<i>xìshuǐchángliú</i>
potiť krv	血汗	<i>xuèhàn</i>
povedz/povedzte syr	茄子	<i>qiézi</i>
poznať niekoho ako vlastné topánky	了如指掌	<i>liǎorúzhǐzhǎng</i>
pozvať vlka do domu	引狼入室	<i>yǐn láng rù shì</i>
pravda bolí	忠言逆耳	<i>zhōng yán nì'ěr</i>
prelomiť ľady	破冰	<i>pòbīng</i>
prilievať olej do ohňa	火上浇油	<i>huǒ shàng jiāo yóu</i>
ráno je múdrejšie večera	一日之计在于晨	<i>yī rì zhī jì zàiyú chén</i>
raz za uhorský rok	千载难逢	<i>qiān zǎi nán féng</i>
robiť z komára somára	小题大做	<i>xiǎotí dàzuò</i>
sledovať odkiaľ fúka vietor	看风向	<i>kàn fēngxiàng</i>
slepá ulička	死胡同	<i>sǐhútòng</i>
slimačie tempo	蜗行牛步	<i>wō xíng niú bù</i>
Sodoma a Gomora	所多玛与蛾摩拉	<i>suǒduōmǎ yǔ émolā</i>

spadol (mu) kameň zo srdca	一块石头落地	<i>yīkuài shítou luòdì</i>
spomeň čerta a je tu	说到曹操, 曹操就到	<i>shuō dào cáocāo, cáocāo jiù dào</i>
staviť všetko na jednu kartu	孤注一擲	<i>gū zhù yī zhì</i>
sto rokov nevidieť	百年不遇	<i>bǎinián bùyù</i>
stokrát opakovaná lož sa stane pravdou	积非成是	<i>jī fēi chéng shì</i>
súperiť s časom o preteky	与时间赛跑	<i>yǔ shíjiān sàipǎo</i>
šiesty zmysel	第六感觉	<i>dì liù gǎnjué</i>
škaredé káčatko	丑小鸭	<i>chǒu xiǎoyā</i>
špička ľadovca	冰山一角	<i>bīngshān yījiǎo</i>
táhať medové motúzy popod fúzy	糖衣炮弹	<i>tángyī pàodàn</i>
tichý ako myška	胆小如鼠	<i>dǎnxiǎo rúshǔ</i>
topiaci sa aj slamky chytá	捞救命稻草	<i>lāo jiùmìng dàocǎo</i>
topiť sa vo vlastných slzách	以泪洗面	<i>yǐ lèi xǐmiàn</i>
trepať dve na tri	胡说八道	<i>húshuō bādào</i>
trň v oku	眼中刺	<i>yǎnzhōngcì</i>
tvrdohlavý ako baran	牛心左性	<i>niúxīn zuǒxìng</i>
tvrdý ako kameň	坚如磐石	<i>jiānrúpánshí</i>
uchopiť osud do vlastných rúk	掌握自己的命运	<i>zhǎngwò zìjǐ de mìngyùn</i>
uniknúť pomedzi prsty	交臂失之	<i>jiāo bì shī zhī</i>
uťahovať si opasok	勒紧裤带	<i>lèijǐn kùdài</i>
utopiť smútok v alkohole	借酒浇愁	<i>jièjiǔ jiāochóu</i>
v mútnej vode je dobré ryby lapať	浑水摸鱼	<i>húnshuǐ mōyú</i>
vavrínový veniec	桂冠	<i>guìguān</i>
veľké ryby žeru malé	大鱼吃小鱼	<i>dà yú chī xiǎo yú</i>
vidieť raz za sto rokov	百年一遇	<i>bǎi nián yī yù</i>
vlk v ovčom kožuchu	披着羊皮的狼	<i>pīzhe yángpí de láng</i>
vo svetle (niečoho)	依照	<i>yīzhào</i>
vo víne je pravda	酒后吐真言	<i>jiǔhòu tǔ zhēnyán</i>
vojsť zadnými vrátkami	走后门	<i>zǒu hòumén</i>
vrana k vrane sadá, rovný rovného si hľadá	物以类聚, 人以群分	<i>wù yǐ lèi jù, rén yǐ qún fēn</i>
vraziť dýku do chrbta	背后捅刀子	<i>bèi hòu tǒng dāozi</i>

všade dobre, doma najlepšie	金窝银窝不如自家草窝	<i>jīn wō yín wō bùrú zìjiā cǎo wō</i>
všetky cesty vedu do Ríma	条条大路通罗马	<i>tiáo tiáo dàlù tōng luómǎ</i>
vyceriť (na niekoho) zuby	龇牙咧嘴	<i>zīyá liězuǐ</i>
vyčkaj času, ako hus klasu	骑驴看唱本——走着瞧	<i>qí lú kàn chàngběn——zǒuzhe qiáo</i>
vydýchnuť si	扬眉吐气	<i>yángméi tǔqì</i>
vypariť sa ako gáfor	烟消云散	<i>yānxiāo yúnsàn</i>
z blata do kaluže	避坑落井	<i>bìkēng luòjǐng</i>
z hĺbky srdca	从心底里	<i>cóng xīndǐ lǐ</i>
za peniaze si čas nekúpiš	寸金难买寸光阴	<i>cùn jīn nán mǎi cùn guāngyīn</i>
za siedmimi horami a siedmimi dolinami	千山万壑	<i>qiānshān wàn hè</i>
zabiť dve muchy jednou ranou	一石二鸟	<i>yīshí' èrniǎo</i>
začarovaný kruh	怪圈	<i>guàiquān</i>
zahrávať sa s ohňom	玩火	<i>wán huǒ</i>
zakázané ovocie	禁果	<i>jìnguǒ</i>
zakopať vojnovú sekeru	化干戈为玉帛	<i>huà gāngē wéi yùbó</i>
zaťať zuby	咬紧牙关	<i>yǎojǐn yáguān</i>
zíde z očí, zíde z mysle	眼不见为净	<i>yǎn bù jiàn wéi jìng</i>
zmiznúť z povrchu zemskeho	人间蒸发	<i>rén jiān zhēng fā</i>
zoslané z neba	天赐	<i>tiān cì</i>